

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

A mikro-, kis- és középvállalkozások adózásáról

2021.

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

A mikro-, kis- és középvállalkozások adózásáról

Engedélyező:

Domokos László
elnök

Szerkesztő:

HOFMEISTER LÁSZLÓ projektvezető

Az elemzés elkészítését felügyelte:

SALAMON ILDIKÓ felügyeleti vezető

Készítették:

SZABÓ TAMÁS számvevő

VIDA CECÍLIA számvevő

Kiadja az Állami Számvevőszék

EL-3200-005/2021.

Az Elemzés
az interneten
a www.asz.hu
oldalon
olvasható.

TARTALOMJEGYZÉK

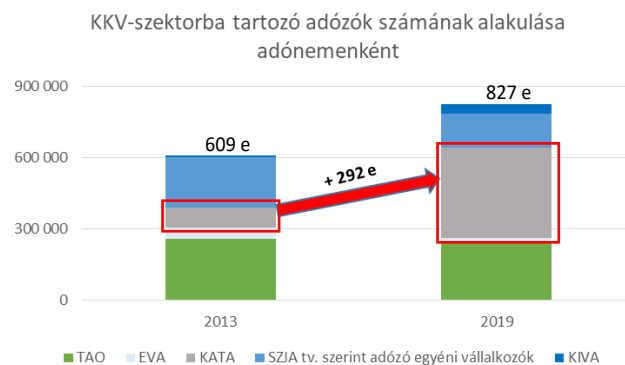
▶ VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	5
Következtetések	6
▶ BEVEZETÉS	7
▶ AZ ELEMZÉS CÉLJA, MÓDSZERE és TÁRSADALMI INDOKOLTSÁGA.....	8
Az elemzés célja, módszere.....	8
Az elemzés társadalmi indokltsága	8
▶ A KKV-SZEKTOR ADÓINAK ÖSSZEVETÉSE.....	9
Kisadózó vállalkozások tételes adója – KATA	10
Kisvállalati adó – KIVA	15
Az egyszerűsített vállalkozói adó és annak kivezetése.....	17
Társasági adó – TAO	18
▶ AZ ADÓPOLITIKAI CÉLKITŰZÉSEK TELJESÜLÉSE	21
A kisadók gazdaságfehérítő hatása	22
Az online számlázás tapasztalatai	23
Az adóvisszaélések hajlamosító tényezője.....	25
▶ 1. MELLÉKLET – A KKV- szektor sajátosságai.....	26
▶ FÜGGELÉKEK	27
1. Függelék: Rövidítések.....	27
2. Függelék: Glosszárrium.....	28
3. Függelék: Felhasznált irodalom, jogszabályok, adatforrások	30

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A mikro-, kis- és középvállalkozások (KKV-szektor) által is választható két kisadó, a kisadózó vállalkozások tételes adója (KATA) és a kisvállalati adó (KIVA) 2013. évi bevezetésével a cél – a törvény szerint – a kiegyensúlyozott gazdasági növekedés, továbbá egyfelől a társadalmi jólét forrásaként az értékteremtő munka, másfelől a vállalkozások adózási feltételeinek javítása volt. Azaz a bevezetett adók elsődlegesen a KKV-szektor adózási feladatainak egyszerűsítését, ennek következtében pedig pozitív hatásként a szektor gazdasági aktivitásának növekedését, versenyképességének erősítését, költségvetési oldalon pedig az adózási morál javulását célozták.

A 2013. évet követően az új adózási formákat – különösen a KATA-t – választók száma nagyobb mértékben emelkedett, mint amennyivel a korábban meglévő adónemeket választók száma csökkent. Ez azt is jelzi, hogy új adózókkal sikerült kiszélesíteni a költségvetés adó- és járulékfizető bázisát, ezáltal pedig az adóhatóság számára korábban nem látható jövedelmek kerültek a legális gazdaság keretei közé. A folyamat további pozitívuma, hogy a gazdaság ezen szeletének kifejlesztését nem szankciók kilátásba helyezésével sikerült elérni, hanem olyan adókonstrukcióval, mely alacsonyabb adóterhet biztosított és kevesebb adminisztrációt jelentett. Az új adók közvetett hatásaként tehát az etikus adózási magatartás is növekedett a megelőző időszakhoz képest. A mikro-, kis- és középvállalkozások működésének transzparen-ciáját – a gazdaság kifejlesztését célzó intézkedések részeként – a kisadók mellett az online számlavezető rendszer bevezetése is támogatta.

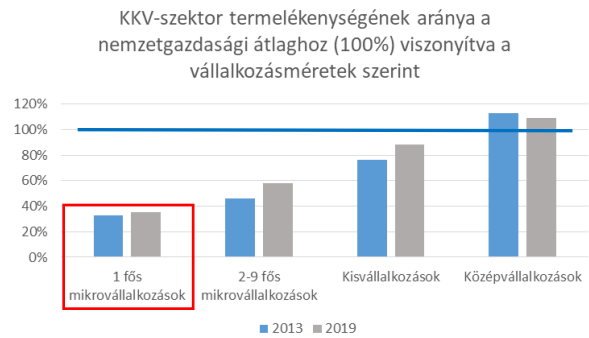

A KKV-szektor – a vállalkozások méretéből adódóan – a rugalmasság jellemzi, vagyis könnyen és gyorsan alkalmazkodnak a gazdasági környezet, benne az adózási szabályok változásaihoz. A KATA adókonstrukció az adózók számára amiatt is vonzó lehetőség, mert így a jövedelmüket más adókonstrukciónál kisebb adóterh mellett realizálhatják. Ez az adózási előny ugyanakkor új adóelkerülési módozatot is felvetett, a jogszabályi előírások alapján más adókonstrukciók alá tartozó vállalkozói- és munkajövedelmek KATA hatálya alá történő átcsoportosításával. A negatív következmények tették indokolttá a KATA 2021-ben bevezetett újabb szabálmódosításait.

A KATA adókonstrukció kettős hatását, Janus-arcúságát jelzi, hogy az egyrészt az adóegyszerűsítésnek és a gazdaság fehéritésének, másrészt az adóoptimalizálóknak az eszköze is. A 2021-től bevezetett KATA szabályok fő célja ezen adóelkerülések, azaz a vállalkozói szerződéssel leplezett munkaviszonyok visszaszorítása, valamint a kapcsolt vállalkozások közötti adóelkerülés kockázatainak további mérséklése. Mindezek a szabálmódosítások tovább erősíthetik az adóelkerülés csökkenését, a gazdaság fehéritését.

A KIVA adókonstrukció egyik legnagyobb előnye a foglalkoztatással járó közterhek alacsonyabb mértékű és egyszerűbb, összevont adókulccsal történő megfizetési lehetősége, amely a munkahelyek védelmét, a foglalkoztatás ösztönzését célozza. Ennek jelentőségét fokozza a KKV-szektor foglalkoztatásban betöltött szerepe. A 2021. évtől az adó mértékének csökkenésével és az adókonstrukció értékhatárainak növelésével további vállalkozások számára válik elérhetővé ez a szintén egyszerű adózási forma.

A mikro-, kis- és középvállalkozások egy főre jutó bruttó hozzáadott érték adatai azt mutatják, hogy 2013. és 2019. között az adózási környezet átalakítása, a kisadók 2013. évtől történő bevezetése hozzájárult a KKV-szektor termelékenységének, versenyképességének javulásához, mely stratégiai cél nemzetgazdasági szinten. Ugyanakkor a teljesítménymutatók változása nagyon eltérő a vállalkozások méreteitől függően. Az egy főre jutó mikrovállalkozások termelékenységének a hazai gazdaság átlagához viszonyított szintje 2013. és 2019. között az országos átlag harmada körül stagnált, az ennél nagyobb mikrovállalkozások és a kisvállalkozások termelékenysége pedig javult. Mivel az egy főre jutó mikrovállalkozások többsége a kisadózó vállalkozások tételes adóját választotta, ezért a KATA-s adózók számának jelentős növekedése nem javította a szektor versenyképességi mutatóit.

Következtetések

A KKV-szektor adózási környezete mind mértékében, mind egyszerűségében kedvezőbbé vált a KATA és a KIVA bevezetését követően. Ugyanakkor a KATA adókonstrukció – az alacsonyabb adóteher következtében – a munkajövedelmek eltitkolásának, valamint a munkaadók adó- és járulékterhei csökkentésének egyik hajlamosító tényezőjeként is megjelent. Ezt mutatja, hogy míg 2013-ban mindössze minden 8. adóalany tért át erre az adónemre munkaviszonyból, addig 2019-ben már minden 3. adóalany munkaviszonyból érkezett. Ez arra is enged következtetni, hogy a KATA-t választók egy része nem a valós gazdasági tevékenysége, hanem a kedvező adózási körülmények miatt vált (kényszer)vállalkozóvá. Ez tovább növelte a KKV-k számosságát is. A KKV-szektorban 2019 végén az összes hazai munkavállaló 46%-át, több mint 2,1 millió főt foglalkoztattak. Ez pedig – tekintettel a családi vállalkozásokra, az ebből eredő perszonalitásra, valamint a társadalom széles rétegének érintettségére – azt jelenti, hogy a KKV-szektor nemcsak gazdasági, hanem társadalmi szempontból is meghatározó tényezőt képvisel, és nem hagyható figyelmen kívül a gazdaságpolitikai döntéseknél.

Az ÁSZ korábbi elemzései is azt mutatták, hogy a KKV-szektor alkalmazkodási képessége gyorsabb a gazdaság átlagánál, továbbá döntéseikben az adózási optimalizációs törekvések is szerepet kapnak.

A 2021. évtől életbe lépett, a KATA-t érintő szabályozási változások egyik célja a negatív folyamatok felszámolása volt. Látható ugyanakkor, hogy a KKV-szektor – sajátosságaiból adódóan –, az adminisztratív szabályozások és az ellenőrzések mellett, érzékenyen reagál a pozitív ösztönzőkre is. Kérdés, hogy megoldás lehet-e a különböző adókonstrukciók adóterhelésének közelítése. A munkajövedelmek adója és a KATA vállalkozói adó közötti nagyobb összhang bizonyára csökkenthetné az adóelkerülés kockázatait, ellenérdekelte tehetné a munkavállalókat a KATA adókonstrukció választásában.

Fenntartható megoldás mindenképpen annak ösztönzése, hogy minden adózó a valós gazdasági tevékenységének megfelelő adókonstrukció választását preferálja, és választásban ne az adóoptimalizálás legyen a meghatározó. Ez hosszú távú célként adópolitikai eszközök mellett egyéb, szemléletformáló és adózói morált javító eszközöket is indokolhat. A valós gazdasági tevékenységhez illő adókonstrukció választása – a további gazdaságfehérítés mellett – a KKV-szektor termelékenységének a javulására is kedvező hatással lehet.

BEVEZETÉS

A KKV-szektor a gazdasági és társadalmi jólét alapvető mozgatórugója. A vállalkozói szellem a társadalmi és gazdasági megújulás egyik forrása. A mikro-, kis- és középvállalkozások fontos szerepet játszanak a gazdaságban, sokszínűségük növeli a gazdaság ellenállóképességét. Rugalmasságuk, alkalmazkodóképességük válságok során a talpra állás biztosítója lehet.

A KKV-szektorban 2019 végén 827 ezer vállalkozás működött, amelyben az összes hazai munkavállaló 46%-a, több mint 2,1 millió fő dolgozott. Ez mutatja a szektor sajátosságát és a foglalkoztatásban betöltött kiemelt szerepét. A vállalkozások kétharmada egyéni vállalkozás, egyharmaduk társas vállalkozás volt. (KSH 3.2.9. és 2.1.6. tábla, 2019.)

A kormány 2013-tól a KKV-szektor szerepének, versenyképességének javulásához, innovációs erejének fokozásához számos intézkedéssel járult hozzá, új adónemeket vezetett be a kisvállalati adózói kör adózásának egyszerűsítése érdekében, melyek egyben pénzügyi elszámolás-forgalmi- és adminisztrációs könnyítések voltak, továbbá célzott beruházási és tőketámogatási programokat indított.

2019-ben a kormány hosszú távú szakpolitikai stratégiát készített a *Magyar mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítésének stratégiája 2019-2030.* címmel. A hosszú távú KKV stratégia célja a mikro-, kis- és középvállalkozói kör versenyképességének növelése, értékteremtő képességének megerősítése és a működésükhöz szükséges kiszámítható szabályozási keretek biztosítása. Ezekben az átfogó célokban belül a KKV-szektorba tartozó vállalkozások gazdasági teljesítményének, termelékenységének, az általuk előállított hozzáadott értéknek és exportképességüknek a növelése kiemelt cél. A koronavírus-járvány hatásainak enyhítése érdekében több, a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében indított intézkedés segítette a KKV-szektor.

Az elemzés középtávra kitekintve, közérthetően foglalja össze a KKV-szektor adózási szabályait, azok változásait. A közpénzügyi szempontokat előtérbe helyezve elemzi az adózási szabályok hatását a költségvetési bevételekre, bemutatva az intézkedések egyes előnyeit és hátrányait is a társadalmi hasznosság, a gazdaság fehéredése szempontjából. Rámutat az adópolitikai intézkedések szerepére a gazdaság versenyképességének növelésében, valamint az adószabályok átláthatóságának, egyszerűségének előnyeire mind az adózó, mind a társadalom egésze szempontjából.

AZ ELEMZÉS CÉLJA, MÓDSZERE ÉS TÁRSADALMI INDOKOLTSÁGA

Az elemzés célja, módszere

Az elemzés célja, hogy bemutassa a KKV-szektor adókonstrukcióinak 2013-tól napjainkig tartó szabályozási változásait, a 2021-től bekövetkezett adópolitikai változásokat, valamint az azokat kiváltó tényezőket közpénzügyi szempontból.

A jó adórendszer alapvető kritériuma a méltányosság, igazságosság és hatékonyság. Az elemzés bemutatja, hogy a mérceként szolgáló alapvető elvek érvényesültek-e.

Az elemzés áttekinti a KATA és KIVA kisadók hatását a foglalkoztatásra, a költségvetési adóbevételek alakulására. Adatelemzéssel bemutatja a KKV-szektor 2013-2019. között bekövetkezett termelékenység és a versenyképesség alakulását. Az elemzés kitér a 2013-tól bevezetett két új adónem esetében megfogalmazott célok, az adóterhek és az adminisztrációs terhek csökkentésének teljesülésére.

A két kisadó, a KATA és KIVA mellett az elemzés bemutatja és összehasonlítja a KKV-szektor működését meghatározó egyéb adókonstrukciók keretrendszerét, az egyszerűsített vállalkozói adó, az EVA 2013-2019. közötti alakulását és 2020-as kivezetésének hátterét, valamint a társasági adó (TAO) változásának tapasztalatait.

Az elemzés nyilvánosan hozzáférhető dokumentumokra, a témával foglalkozó szakpolitikai elemzésekre, a kifejezetten e célból gyűjtött cikkekre támaszkodik. Az elemzés jogszabáylelemzéssel feldolgozta a mikro-, kis- és középvállalatok adózását érintő jogszabályok 2013-tól napjainkig bekövetkezett változásait.

A KKV-szektor makrogazdasági jellemzőit a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) nyilvánosan elérhető adatbázisainak és a NAV adóstatisztikáinak felhasználásával mutatja be az elemzés. A tárgyalta kisadók költségvetési adóbevételeinek alakulását a Magyar Államkincstár (Kincstár) rendszeres havi publikációinak elemzésével dolgozta fel az elemzés.

Az elemzéshez rendelkezésre álló adatoknak eltérőek az idődimenziói. Az adatok többsége esetében, a KSH és a NAV publikált adóstatisztikáinál a legutolsó rendelkezésre álló időpont 2019. év vége. A költségvetési adóbevételek esetében azonban rendelkezésre állnak a Kincstár 2020-as adatai is. A 2021. évet az elemzés az egyes adónemekre vonatkozó szabályozási változások elemzése érdekében érinti.

Az elemzés társadalmi indokolttsága

Az elmúlt években a magyar gazdaság egyik fontos fejlesztési iránya – az Európai Unió irányelveivel összhangban – a versenyképesség javítása volt, amelynek szerves részét képezte az adórendszer változtatása is. Új és egyszerűbb lehetőségek nyíltak a mikro-, kis- és középvállalkozások részére az adózás, és a hozzá kapcsolódó adminisztráció terén. A Katv. 2013. évi hatályba lépését követően egyre nagyobb számban választották az adóalanyok kötelezettségük teljesítésének formájaként a KATA-t vagy a KIVA-t.

Az elemzés rámutat a mikro-, kis- és középvállalkozások által választható adókonstrukciók és a költségvetést illető bevételek változásaira.

Fontos társadalmi érdek a közpénzügyek, az adózás átláthatósága, és az állami adóztatási tevékenység hatékonyságának folyamatos növelése, mert az adózás közvetlenül vagy közvetetten a társadalom minden tagját érinti. Az adózási rendszer megfelelő irányú változása növeli a versenyképességet, a termelékenységet, az adózási tevékenység adminisztrációjának csökkentése pedig jelentős mértékű időt és energiát szabadít fel a vállalkozásoknál. A társadalmi hasznosság szempontjából az a legjobb eszköz, ami olcsóbban adminisztrálható, nehezebb vele visszaélni, és kevésbé torzítja a gazdasági szereplők döntéseit. Az elemzésünkben feltárt megállapítások hozzájárulhatnak a gazdaságfehérítés, valamint a társadalmi igazságosság érdekében az átlátható és hatékony adórendszerek kialakításához, módosításához, ezáltal reményeink szerint az elemzésünk támogatja a kisadók társadalmi elfogadását is.

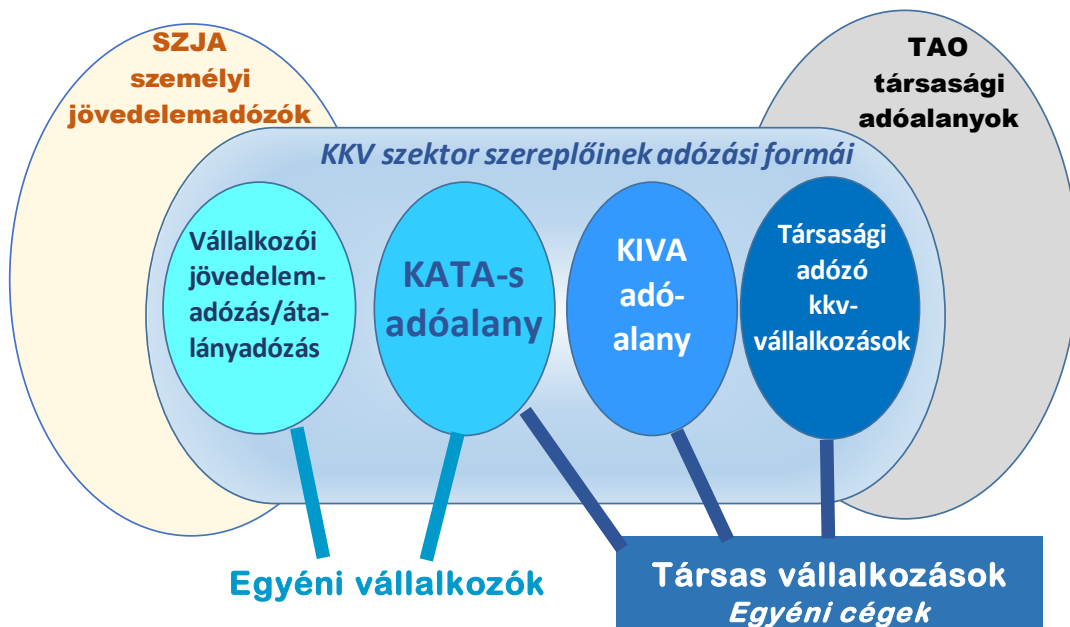
A KKV-SZEKTOR ADÓINAK ÖSSZEVETÉSE

A KKV-szektor nem csak adózási, hanem gazdaság szabályozási szempontból is sajátos jellemzőket mutat. A szektor szereplőinek egy része egyéni vállalkozó, másik része valamilyen társas vállalkozási formában tevékenykedik. A KKV-szektor tevékenységének szabályozása, fejlődésének ösztönzése is ezt a kettősséget kell, hogy szem előtt tartsa.

A 2021-ben érvényes jogszabályok szerint a KKV-szektor szereplői négy adónem közül választhatnak, tevékenységük jellege, vállalkozási méretük, gazdálkodási, szervezeti formájuk, valamint jogállásuk szerint. Jogállásuk alapján választható adónemek: egyrészt az egyéni vállalkozó jogállású adózók által választható a KATA adózási forma, vagy a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (továbbiakban: Szja tv) hatálya alatt történő vállalkozói jövedelemadózási vagy átalány adózás, másrészt pedig a jogszabályi feltételek teljesülése esetén a társas vállalkozások által választható KATA, KIVA és TAO adónemek.

A választható adózási formák kapcsán azonban átfedés van a két nagy csoport között, melyet az 1. ábra szemléltet.

1. ábra: A KKV-szektor vállalkozásait érintő adózási formák 2021-ben

Forrás: Szja tv.; Tao tv.; Katv. – ÁSZ saját szerkesztés

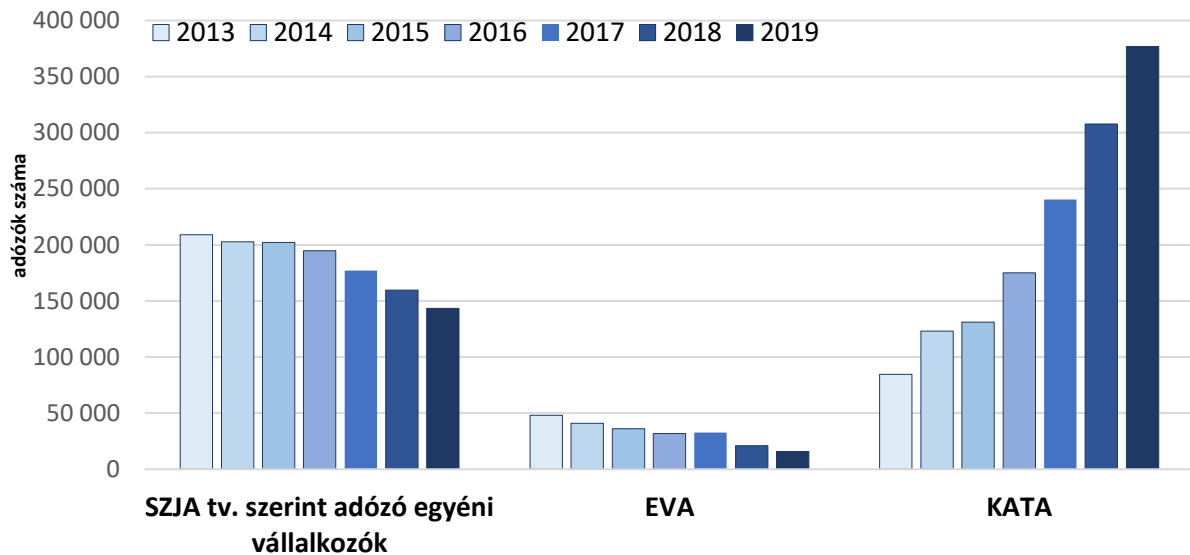
A személyi jövedelemadó és a társasági adó törvényben rögzített normák a hazai gazdaság egyik alapvető szabályozási pillérét adják, többszöri módosítások mellett is meghatározó szabályaik negyedszázadosak. A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (továbbiakban: Szja tv.) 1996-tól szabályozza az állampolgárok közterhekhez való hozzájárulását, a társasági adóról és az osztalékról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (továbbiakban: Tao tv.) 1997-től szabályozza a vállalkozások gazdálkodásának és működésének jogszabályi keretét.

A KKV-szektor versenyképességének javítása és adózási terheik könnyítése érdekében 2013-tól bevezetett két adókonstrukció a KATA és a KIVA. Az akkor új kisadók előnye, hogy javították a KKV-szektor adózási feltételeit és egyszerűsítették a vállalkozások adminisztrációját, valamint ezen keresztül ösztönözték a foglalkoztatás növelését.

A KATA-t választók, az Szja tv. hatálya alá tartozó egyéni vállalkozók, valamint az EVA adózási formát választók számának adókonstrukciók szerinti alakulását 2013. és 2019. között mutatja be a 2. ábra. Számuk összesen 2013-ban 346 ezer fő volt a NAV statisztikái szerint, 2019-re számuk 55%-kal nagyobb lett, azaz 535 ezer fő, főként a KATA-t választó adóalanyok számának növekedése által. Az Szja tv. hatálya alá tartozó

egyéni vállalkozók száma fokozatosan, az egyszerűsített vállalkozói adót választók száma jelentősen csökkent, ugyanakkor a KATA népszerűsége nőtt. Az EVA adónem mértéke 2012. január 1-jétől a pozitív adóalap 37%-a, mely az adónem kivezetéséig nem is változott, ezért a kedvezőbb adóterhelésű KATA hatálya alá való bejelentkezés lehetőségével többen éltek a Katv. hatályba lépését követően. 2017. évtől felgyorsult a KATA-t választó adóalanyok száma, melynek háttérében – amellet, hogy továbbra is egyik nagy előnye az egyszerű adminisztráció – a 2017. január 1-jétől hatályba lépett bevételi értékhatár 6 millió forintról 12 millió forintra történő módosítása állt.

2. ábra: Az Szja tv. hatálya alá tartozó egyéni vállalkozók, az EVA adóalanyok és a KATA-t választó kisadózók számának változása a 2013-2019. években

Forrás: NAV évkönyvek 2013-tól 2020-ig – ÁSZ szerkesztés

Kisadózó vállalkozások tételes adója – KATA

A kisadózó vállalkozások tételes adója – azaz a KATA – az egyéni vállalkozók, kisvállalkozások legegyszerűbb hazai adózási formája. A kisvállalkozói körben való népszerűségének oka, hogy a fizetendő adótételek összegei törvény által adottak, az adóval járó adminisztrációs terhek minimálisak, az elszámolásokhoz, nyilvántartások vezetéséhez nem szükségesek bonyolult számviteli és szabályozási ismeretek. A KATA-t választó adóalanyoknak a számlák alapján a bevételeikről készített nyilvántartással, kimutatással évente egyszer kell az adóhatóság felé elszámolniuk, adatszolgáltatást teljesíteniük, bevallást (nyilatkozatot) benyújtaniuk.

A KATA adóalanya

A 2021-től érvényes szabályok szerint a KATA adóalanya egyéni vállalkozó és egyéni cég, valamint kizárólag magánszemély taggal rendelkező közkereseti társaság, betéti társaság és ügyvédi iroda lehet. A KATA adózási forma választását a vállalkozások bármikor bejelenthetik a NAV-hoz, az adóalanyiság a választást követő hónap első napjával jön létre. Megszüntetés esetén az adóalanyiság egy éven belül ismételtelen nem választható.

Az adóalanyiság választását is korlátozta a jogalkotó 2021-től: a szabályozás szerint **magánszemély csak egyetlen jogviszonyával összefüggésben lehet kisadózó.** Ennek következtében 2021-től megszűnt az egyéni vállalkozóként és egyéni cég tagjaként több vállalkozási minőségben való KATA adózás lehetősége.

A KATA adókonstrukció

A KATA adókonstrukció két részből áll: a havonta fizetendő tételes adóból, valamint a 12 M forint bevételi értékhatárt meghaladó bevétel értéke után fizetendő 40%-os kiegészítő adóból. Az egyéni vállalkozók foglalkoztatásuk, jogviszonyuk szerint választhatnak, hogy mellékállású, főállású, vagy emelt összeget befizető KATA-s kisadózóként teljesítik tételes adó befizetési kötelezettségüket, utóbbinál kiemelendő, hogy csak főállású KATA-s adózó választhatja.

A KATA tételes adó havi összege mellékállású kisadózó esetében havi 25 ezer Ft, **főállású kisadózó esetén 50 ezer Ft**, az emelt összegű befizetés pedig havi 75 ezer Ft. A KATA adózás értékhatára 2017 óta 12 M Ft, korábban 6 millió Ft volt. Ha a vállalkozás éves bevétele meghaladja tehát a 12 M Ft-ot, az éves bevételi értékhatár feletti bevételek utána fizetendő a 40%-os kiegészítő adó.

A 2021-től hatályos KATA-t érintő jogszabályváltozások a gazdaság további kifehérítésének elérését célozzák azzal, hogy erőteljesebb szabályozási lépéseket tettek a kapcsolt vállalkozások között kivitelezhető és a KATA adózással fedezett leplezett munkaviszony „adóoptimalizáció”, az adóelkerülés megszüntetése érdekében. A kapcsolt vállalkozásokra vonatkozó szabály a TAO terhek KATA-val való kikerülését korlátozza azzal, hogy a kapcsolt vállalkozások és a KATA-s vállalkozók közötti „jövedelem-transzfert”, átszámlázást, minden számlát, 40%-os különadóval való terheli.

Kapcsolt vállalkozások közötti ügyleteket az adószabályok azért kezelik kiemelten, mert feltételezik, hogy az üzleti kapcsolataikat az egymással kapcsolatban álló vállalkozások nem független félként kezelik, vagyis az egymás között megkötött szerződéseik nem a piaci ár, független adózási szabályok szerint járnak el. Ez esetekben előfordulhat, hogy a megkötött ügyleteket nem elsősorban a piaci viszonyok befolyásolják, hanem más érdekek is, például adóelkerülés vagy valós gazdasági adatok elfedése.

Kapcsolt vállalkozások „adóoptimalizációját” csökkentő intézkedések 2021-től:

- Ha a kisadózó KATA-s vállalkozó kapcsolt vállalkozásnak állít ki számlát, a számla befogadó kapcsolt vállalkozás KATA-s különadója a számla összegének 40%-a.
- A kapcsolt vállalkozások körének vizsgálatát a külföldi partnerekre is kiterjesztette a jogszabály.

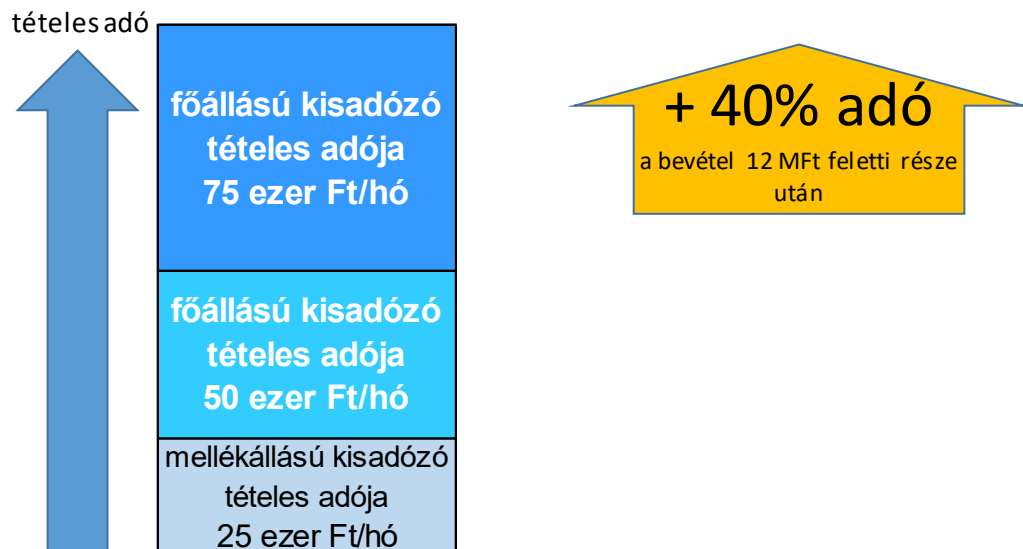
A leplezett munkaviszony elkerülése érdekében három szabálmódosítás történt:

- Ha KATA-s vállalkozó egy kifizető felé történő számláinak értéke meghaladja az évi 3 millió Ft-ot, az értékhatár felett 40 %-os adó terheli a számla befogadóját (vélelmezett munkáltatót), külföldi kifizető helyett a kisadózót.
- A kisadózóknak szerződéskötéskor írásban jelezniük kell partnereik felé, hogy kisadózónak minősülnek.
- A kifizetőnek tárgyévét követően a NAV felé jelenteniük kell azt a kisadózó vállalkozást, akinek a tárgyévben 1 millió forintot meghaladó bevételt juttattak.

A szigorítások hatására várhatóan csökken a KATA-t választók száma.

A 3. ábra a KATA adókonstrukció elemeit mutatja be, mely egyrészt a havonta fizetendő tételes adóból (fő- és mellékállású kisadózóként eltérő összegben), másrészt a 12 millió forint bevételt meghaladó rész után fizetendő 40%-os különadóból áll.

3. ábra: A KATA adókonstrukció elemei 2021-ben

Forrás: Katv. – ÁSZ szerkesztés

A KATA-val teljesített közterhek

A kisadózó a KATA tételes adó megfizetésével mentesül számos közteher, járulék és adó megfizetése alól. A KATA kiváltja a vállalkozói kivétet és a nyereséget terhelő személyi jövedelemadót, TB-járulékot, szociális hozzájárulási adót és a szakképzési hozzájárulást. A KATA kiváltja továbbá a nyereség után fizetendő társasági adót. A 4. ábrán keresztül szemléltetjük a KATA megfizetésével kiváltott adókat és közterheket melyek 2021-ben hatályosak.

4. ábra: A KATA megfizetésével kiváltott adók és közterhek 2021-ben

Forrás: Katv. 9. § - ÁSZ szerkesztés

A KATA-val járó társadalombiztosítási jogviszony

A KATA tételes adó megfizetésével a főállású kisadózó biztosítottnak minősül a társadalombiztosítási ellátási szabályok, a Tbj.¹ szerint, ezzel a jogszabályban meghatározott valamennyi természetbeni és pénzbeli ellátásra jogosultságot szerez. A KATA adókonstrukció tehát a főállású KATA-s vállalkozók számára az egyszerűsített adózás mellett biztosítja a társadalombiztosítási jogviszonyt, és emellett az egészség- és nyugdíj-biztosítási ellátások alapjául is szolgál. Ugyanakkor a havi 50 000 forintos tételes adó alacsonyabb járulék

¹ 2019. évi CXXII. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről rendelkezései alapján. A biztosítottak – fő szabály szerint – a társadalombiztosítás valamennyi ellátására jogosultságot szerezhetnek, ezzel biztosítva lehetőséget a betegség és anyaság esetén fellépő keresetvesztés enyhítésére is.

alapot képez, ezért a Katv. alapján lehetőség van a 75 000 forint havi tételes adó választására, mely magasabb nyugdíj és társadalombiztosítási alapot biztosít az adóalanynak. A nem főállású kisadózó nem minősül biztosítottnak, társadalombiztosítási ellátásra, álláskeresői támogatásra jogosultságot nem szerez.

A KATA vállalkozói jogviszony és a munkaviszonytól való elhatárolás

A kisvállalkozói tevékenység és a munkaviszony megkülönböztetése adózás szempontjából kiemelt fontosságú, ezért a munkaviszonytól elhatárolás érdekében a Katv. rögzíti a vállalkozási bevételek és a munkaviszonyból származó jövedelmek elhatárolásának hét feltételét, amely alapján a NAV ellenőrzi, hogy a KATA vállalkozások bevételei munkaviszonyból keletkeztek-e.

A 2021. évtől hatályos, Katv.-t érintő jogszabályváltozások alapján a meghatározott szabályrendszer szerint a NAV vélelmezi, hogy a 3 millió Ft szerződéses viszony felett a KATA-s vállalkozó és a szerződő partner között munkaviszony jött létre. A vélelmet akkor kell megdőltnek tekinteni, ha az 1. táblázatba foglalt feltételek közül ennél több valósul meg.

1. táblázat: Munkaviszonytól való elhatárolást megalapozó körülmények

1. A tevékenységet a vállalkozó nem kizárólag maga végezte vagy végezhette
2. Ha éves bevételének 50%-át nem egy partnertől kapta
3. Az adatszolgáltatásra kötelezett nem adhatott utasítást a tevékenység végzésének módjára vonatkozóan.
4. Munkavégzés helye a vállalkozó birtokában áll
5. A tevékenységhez szükséges eszközökről, anyagokról a vállalkozó maga rendelkezhet
6. Tevékenység rendjét a vállalkozó határozza meg
7. Mellékállású kisadózók bevételének 50%-át olyan partnertől szerezte, akivel nem áll főállású munkaviszonyban, társas vállalkozói kapcsolatban.

Forrás: Katv. 14. § - ÁSZ saját szerkesztés

Amennyiben a kisadózó vállalkozással kötött szerződés, ügylet tartalma szerint a kisadózó és a harmadik személy közötti munkaviszonyt leplez, akkor az adózási és egyéb jogkövetkezményeket a Katv.-től eltérően a munkaviszonyra irányadó rendelkezések szerint kell megállapítani. Egy adott jogviszony minősítésénél a NAV-nak nem a szerződés címét és szövegét kell irányadónak tekintenie, hanem a jogviszony tényleges tartalmát vizsgálja és összeveti a hozzá kapcsolódóan alkalmazandó közteher-megállapítási-, bevallási-, és megfizetési rendelkezésekkel.

A KATA adminisztrációs terhei

A kisadózó vállalkozásnak nincs havi adóbevallási kötelezettsége, nem kell éves SZJA-bevallást készítenie, elegendő bevételi nyilvántartást vezetnie vagy az általa kiállított a nyugtákat és számlákat teljeskörűen megőrizni, amennyiben nem foglalkoztat, nem alkalmaz munkavállalót.

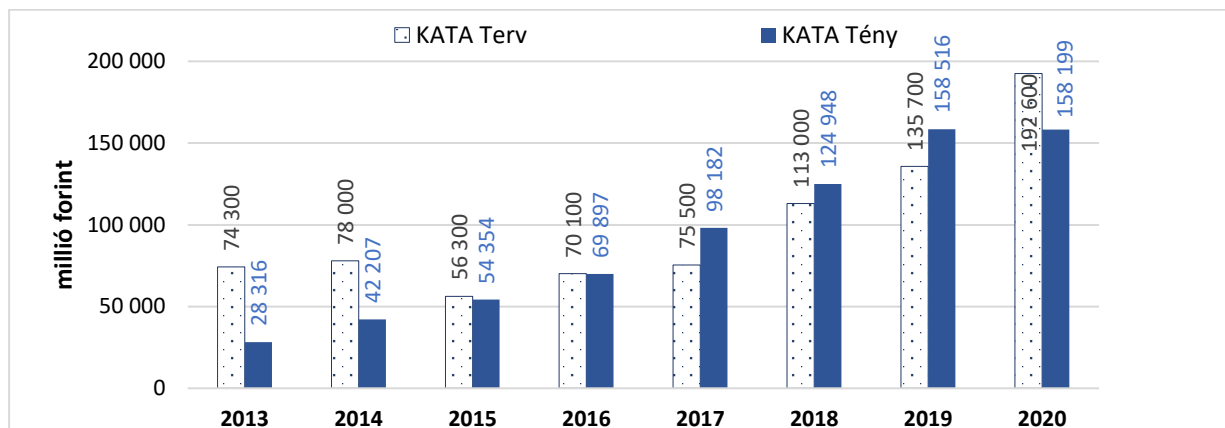
Adatszolgáltatási kötelezettség, hogy éves szinten az 1 M Ft-ot meghaladó kisadózó partnerről az adózónak adatszolgáltatási kötelezettsége van az adóhatóság felé. 2021-től hatályos adatszolgáltatási előírás a vállalkozások közötti transzparencia támogatása érdekében, hogy minden kisadózónak szerződéskötéskor írásban tájékoztatni kell partnerét arról, hogy kisadózó vállalkozónak minősül.

KATA költségvetési adóbevételek alakulása

2013. és 2020. között a költségvetés KATA adóbevételei folyamatosan nőttek, hét év alatt megötszörözödtek, 2020-ban a költségvetés gazdálkodói adóbefizetéseinek 15,0%-át tették ki. A 2013-ban a bevezetés évében az elért adóbevétel 28 Mrd Ft volt, ez évről-évre fokozatosan emelkedett és a koronavírus-járvány ellenére 2020-ban is a 2019-es szinten maradt, 158 Mrd Ft-ot tett ki.

A költségvetés KATA adóbevételei 2015. és 2019. között minden évben a tervek szerint vagy a terv fölött teljesültek, 2020-ban a járvány hatásainak következtében 26 szakmacsoport főállású kisadózói március és június között mentességet kaptak a KATA havi tételes adó megfizetése alól. Ennek következtében a kisadózók éves adóbefizetési közel ötödével elmaradtak az éves tervezett szinttől, 82%-ra teljesültek.

5. ábra: A KATA költségvetési adóbevételeinek tervezett és tényleges alakulása 2013-2020. években

Forrás: Magyar Államkincstár, A központi alrendszer költségvetési mérlege című tábla (2013-2020. évek) – ÁSZ saját szerkesztés

2. táblázat: A KATA költségvetési adóbevételek tervezett és tényleges alakulása a 2013-2020. években (M Ft)

Megnevezés	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
KATA előirányzat	74 300	78 000	56 300	70 100	75 500	113 000	135 700	192 600
KATA teljesítés	28 316	42 207	54 354	69 897	98 182	124 948	158 516	158 199
Teljesítés százaléka	38%	54%	97%	100%	130%	111%	117%	82%
Egy KATA-adóalanyra jutó befizetések éves átlaga	335 ezer Ft/fő	343 ezer Ft/fő	415 ezer Ft/fő	399 ezer Ft/fő	408 ezer Ft/fő	406 ezer Ft/fő	421 ezer Ft/fő	n.a.

Forrás: Magyar Államkincstár, A központi alrendszer költségvetési mérlege című tábla (2013-2020. évek) – ÁSZ saját kalkuláció

Az 5. ábrában és a 2. táblázatban szereplő adatok a KATA költségvetési adóbevételeinek tervezett és tényleges alakulását mutatják be a 2013-2020. években. A 2013-2014. években a teljesítések összegei jelentősen elmaradtak a tervezett bevételi értékekhez képest, azaz az adónemhez fűződő várakozások az első két évben még nem teljesültek.

A KATA kisdózók száma és az általuk teljesített költségvetési adóbevételek alakulása alapján megállapítható, hogy az adózási forma bevezetése óta a KATA-t választó kisdózók száma 85 ezer főről 376 ezer főre nőtt. Ez négy és félszeres emelkedés. Az egy adózóra jutó éves adóbefizetések éves átlaga folyamatosan emelkedett 335 ezer Ft-ról 421 ezer Ft-ra, azonban az egy adózóra jutó befizetések átlagai azt mutatják (2. táblázat utolsó sor), hogy az adózók között a nem főállású KATA-s vállalkozók aránya meghatározó, 60% feletti volt (kb. 450 ezer Ft/év átlagos adóbefizetésnél lenne 50-50% az aránya a mellékállású és a főállású KATA-s vállalkozóknak). A Katv. jogszabályban előírtak szerint, a mellékállású KATA-s vállalkozók éves adóbefizetése 300 ezer Ft, a főállású KATA vállalkozók éves adóbefizetése 600 ezer Ft, az emelt összegű KATA befizetők éves adóbefizetése 900 ezer Ft.) A főállásúnak nem minősülő kisdózók kiegészítő tevékenységként folytatnak vállalkozói tevékenységet, nyugdíjasok vagy mellékállásban vállalkoznak, tevékenységükkel biztosítási jogviszonyt nem szereznek. Ez rámutat arra, hogy a KATA-t választó vállalkozók többségének főállású munkaviszonya van, amely mellett jövedelmük egy részét mellékállásban, kisebb adóterheléssel a KATA adókonstrukció keretében realizálják. Ez arra enged következtetni, hogy a jogszabályalkotó szándékaitól eltérően nem a kis- és közepes vállalkozások adózási feltételeit, hanem a munkajövedelmek legalizálását segítette az elmúlt időszakban.

A KATA az egyéni vállalkozó adóalanyok munkaerőpiaci pozícióihoz igazodik, hiszen a KATA-s vállalkozók egy része önmagát foglalkoztatja, vagy kezdő kisvállalkozóként tevékenykedik. Az adókonstrukció egyszerűsége és egyik előnye a vállalkozó számára, hogy csak a bevételekre korlátozódik a nyilvántartási kötelezettség.

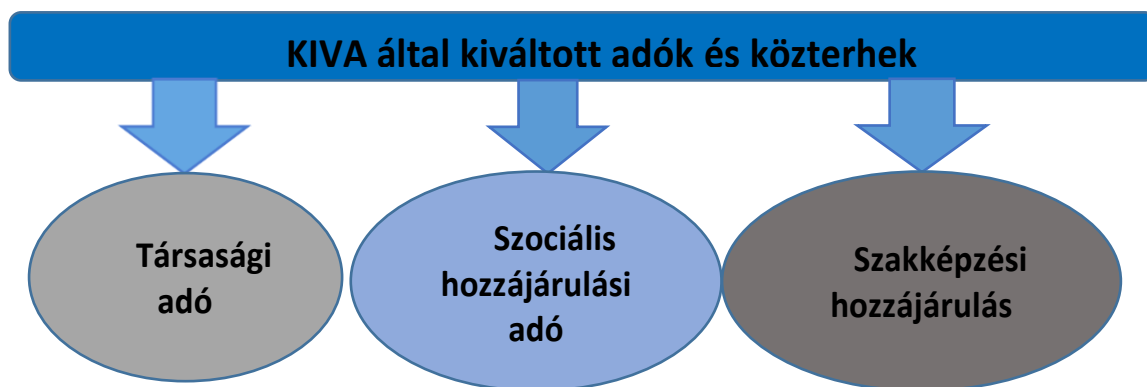

Kisvállalati adó – KIVA

A kisvállalati adó (KIVA) a kisvállalatok számára kialakított adónem, amely egyik legnagyobb előnye abban áll, hogy a foglalkoztatással járó „normál” közterhek helyett a KIVA-t alkalmazó vállalkozásokat alacsonyabb mértékű és egyszerűbb, összevont adókulcsos adófizetés terheli. A KIVA minimum adóalapja legalább a személyi jellegű kifizetések összege. A KIVA alapja tehát főszabály szerint a személyi jellegű kifizetések összege, amit növel az eredményből jóváhagyott osztalék és csökkenthet a kapott osztalék és az időszak alatti nettó tőkebevonás összege. A KIVA adó alapját módosító korrekciós tételek a kettős adózás elkerülése érdekében az elhatárolt veszteség, bírságok, követelés elengedés tételei.

A KIVA-t a kormány a 2013-ban életbe lépett munkahelyvédelmi akcióprogramjának elemeként hozta létre. A KIVA a kis- és középvállalkozások adózási feltételeinek javításán keresztül a KKV-szektor versenyképességének növelését, illetve a foglalkoztatás ösztönzését célozza. Az adónem bevezetésének másik célja a vállalkozások által fizetendő, jövedelmeket terhelő adók kiváltása, a szociális hozzájárulási adó, a szakképzési hozzájárulás és a társasági adó helyett egy egységes adókulccsal. A 6. ábra bemutatja a KIVA által kiváltott adókat és közterheket a 2021-ben hatályos szabályozásnak megfelelően.

6. ábra: A kisvállalati adó megfizetésével kiváltott adók és közterhek 2021-ben

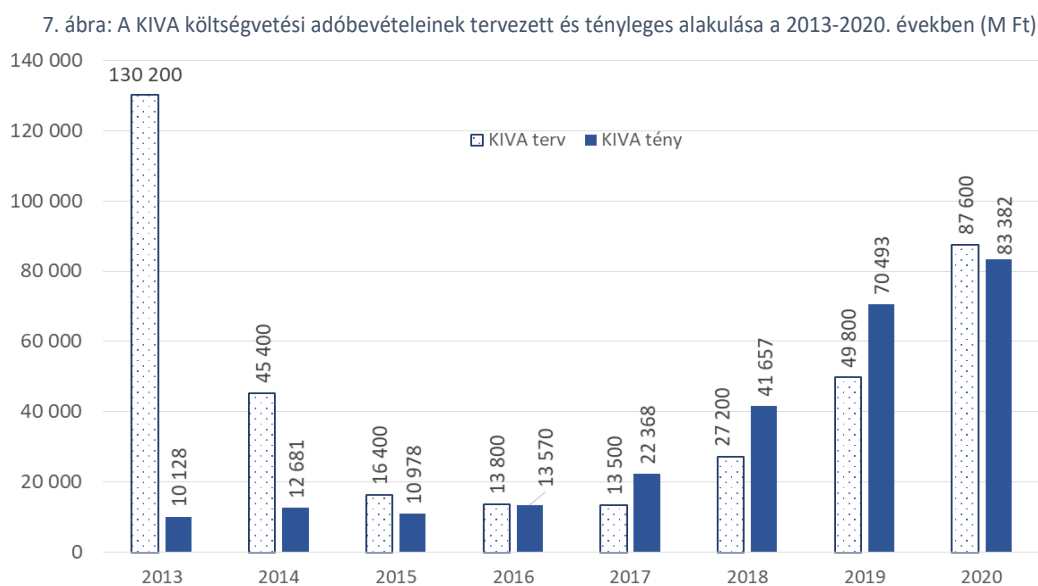
Forrás: Katv. – ÁSZ szerkesztés

2013-as bevezetésétől 2017-ig a kisvállalati adó célcsoportjába azok a kisvállalkozások tartoztak, amelyek az adóévet megelőző adóévben legfeljebb 25 főt foglalkoztattak, bevételeik és mérlegfőösszegük nem haladta meg az 500 M Ft-ot, 2018 decemberétől 2020 novemberéig ezek az értékhatárok felemelkedtek 50 főre és 1 milliárd Ft-ra, 2020 decemberétől pedig 50 fő foglalkoztatott, valamint a bevételek és mérlegfőösszegek tekintetében a 3 Mrd Ft a mérvadó.

A KIVA-ból származó költségvetési bevétel összege az utóbbi években dinamikusan növekedett. A KIVA hatálya alá tartozó vállalkozások egyben a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Számv. tv.) hatálya alá is tartoznak. Az adókonstrukció azon vállalkozásokat részesíti előnyben, melyek esetében a költségek nagy részét az alkalmazottak bére jelenti, illetve ha a cég a beruházások, fejlesztések előtt áll. A beruházó vállalkozások számára különösen kedvező szabály, hogy amennyiben az adózó új eszközöket szerez be vagy állít elő, úgy azokat a tárgyévi kifizetések összegéig, a minimum adóalap terhére is elszámolhatja.

A KIVA költségvetési adóbevételek a bevezetését követő években a következők szerint alakultak:

Forrás: Magyar Államkincstár, A központi alrendszer költségvetési mérlege című tábla (2013-2020. évek)

3. táblázat: A KIVA költségvetési adóbevételek tervezett és tényleges alakulása a 2013-2020. években (M Ft)

Megnevezés	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
KIVA Előirányzat	130 200	45 400	16 400	13 800	13 500	27 200	49 800	87 600
KIVA Teljesítés	10 128	12 681	10 978	13 570	22 368	41 657	70 493	83 382
Teljesítés százaléka	8%	28%	67%	98%	166%	153%	142%	95%

Forrás: Magyar Államkincstár, a központi alrendszer költségvetési mérlege adatbázisa

A 7. ábrán és a 3. táblázatban szereplő adatokból látszik, hogy a KIVA-ból befolyó költségvetési bevételek összege az adónem bevezetését követő 4 évben stagnált, 2017-től azonban erőteljesen növekedett. Ez főként annak a következménye, hogy 2017. január 1-jétől megváltozott a KIVA alapjának számítása (a korábbi pénzforgalmi szemléletű eredmény kategóriája helyett az egyes tőke- és osztalékműveletek korrigált eredménye képezi az adóalap egyik összetevőjét). Mindezek mellett a 2016. év végéig érvényben lévő 16 százalékos adókulcsot folyamatosan csökkentették a KIVA-ra vonatkozó törvényi előírások: 2017-ben 14%, 2018. és 2019. között 13%, 2020. január 1-jétől 2020. év végéig pedig 12%-os adókulcs volt érvényben. Megfigyelhető, hogy 2017-ben, 2018-ban, valamint 2019-ben is a tervezett felett teljesültek a tárgyévi KIVA adóbevételek. 2020-ban a koronavírus-járvány ellenére 87 600 M Ft-os eredeti előirányzat mellett 83 382 M Ft-ban, 95%-ban teljesültek a kisvállalkozói adóbevételek. A közel terv szerinti teljesítéshez hozzájárult a Gazdaságvédelmi Akcióterv, melynek keretében pályázat útján fejlesztési forrásban részesülhettek a kis- és középvállalkozások.

A KIVA 2021. évi változásai

Kisebbsnek tűnő, azonban jelentős változások történtek a 2021. évi adótörvények módosítási csomagjában a KIVA vonatkozásában. A KIVA mértéke 2021. január 1-jétől 12%-ról 11%-ra csökkent. Az árbevételi korlát 1 Mrd Ft-ról 3 Mrd Ft-ra emelkedett, illetve a mérlegfőösszegre vonatkozó értékhatár. Ezzel párhuzamosan megemelkedett az adóalanyiság megszűnését eredményező bevételszint is, 3 Mrd Ft-ról 6 Mrd Ft-ra.

Az egyszerűsített vállalkozói adó és annak kivezetése

Az egyszerűsített vállalkozói adó (EVA) 2003. évben történő bevezetésével a mikro- és kisvállalkozások adminisztrációs és adófizetési terheit kívánták csökkenteni, hogy ezáltal növekedjen gazdasági aktivitásuk, és csökkenjen a nagyobb vállalkozásokkal szembeni versenyhátrányuk. Költségvetési oldalt tekintve pedig az adózási morál javítása, az adóbevételek növelése, a költségvetési politika átláthatóbbá tétele volt az elsődleges cél.

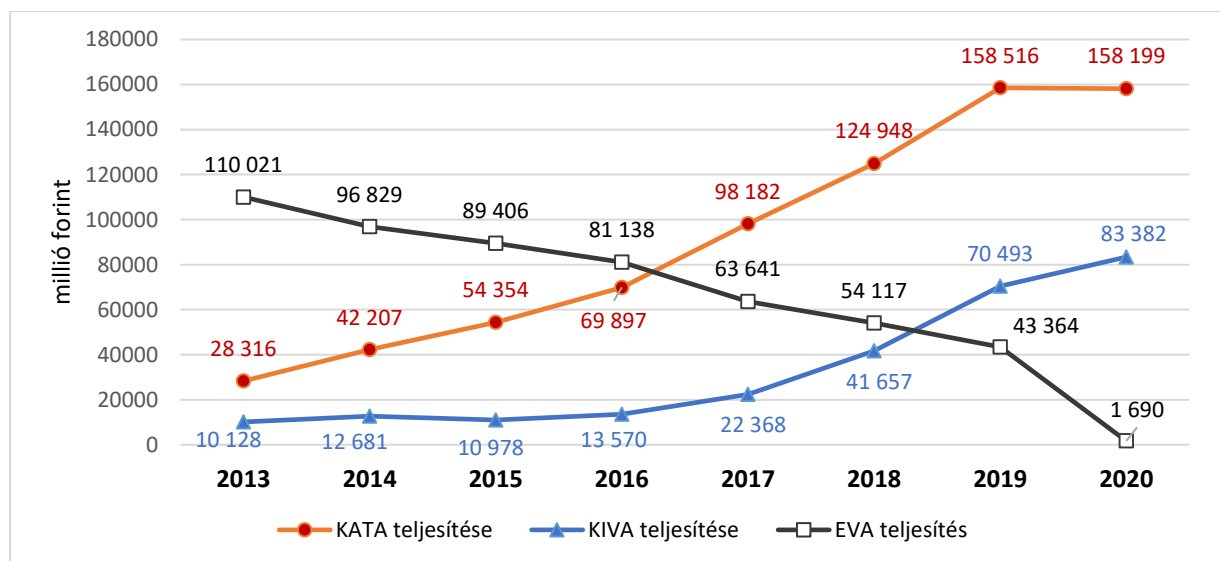
Az EVA legfőbb előnye a bevezetésekor az volt, hogy a rendkívül egyszerű kisvállalati adó az adminisztrációja mellett alacsony adóterhelést jelentsen az egyszerűsített adózást választó vállalkozások számára. Az egyszerűsített vállalkozói adó alapja az általános forgalmi adóval növelt éves vállalkozói árbevétel, amelynek 2003-ban a 15 %-át, 2006 szeptemberétől 25%-át, 2010 januárjától 30%-át, majd 2012-től 37%-át kellett befizetni az EVA hatálya alá tartozó adózónak az adónem kivezetéséig.

Az EVA hatálya alatt adózhattak az egyéni vállalkozók mellett speciális szakmák, közjegyzők, bírósági végrehajtók, szabadalmi ügyvivő irodák, állatorvosok is, valamint egyéni cégek, társas vállalkozások (kivéve: részvénytársaságok, ügyvédi irodák, lakásszövetkezetek, egyszemélyes korlátolt felelősségű társaságok, szövetkezetek).

Az EVA adózók áfa-val növelt éves bevételei nem haladhatták meg a 30 M Ft-ot (2012. és 2019. között), a bevezetéskor ez az adózási értékhatár 15 M Ft volt.

Az EVA befizetésével az egyéni vállalkozók mentességet kaptak a vállalkozói személyi jövedelemadó, vagy átalányadó az osztalékalap utáni jövedelemadó (osztalékadó), az áfa, valamint egyéni vállalkozók esetében a cégautóadó megfizetése alól.

8. ábra: Kisadók költségvetési bevételeinek alakulása 2013. és 2019. között

Forrás: Magyar Államkincstár a központi alrendszer költségvetési mérlege adatbázisa – ÁSZ saját szerkesztés

A fenti ábra alapján megállapítható, hogy a KATA-t választók számának növekedésével párhuzamosan, az évek során fokozatosan csökkent az EVA adózási formát választók száma, melynek oka az, hogy a 2012. január 1-jén hatályba lépett 37%-os adókulcs nem változott az EVA kivezetéséig, míg a KATA adónem esetében az egyszerű adminisztráció mellett a bevételi értékhatár 2017. január 1-jétől 6 millió forintról 12 millió forintra emelkedett. Ahogy a 4. táblázatban is látható, fél évtized alatt a 2013-as bevételi szint felére estek az EVA-ból származó adóbevételek. Ezzel összhangban állnak a NAV 2019 szeptemberi nyilvántartásában szereplő adatok, melyek szerint mindössze 17 467 EVA-s adózó volt bejelentkezve az Eva tv. hatálya alá, ugyanakkor szintén ebben az évben több mint 350 ezren választották a KATA-t, és 41 ezren a KIVA-t. Az előbb felsorolt okok következtében az EVA 2020. január 1-jével kivezetésre került a magyar adórendszerből.

4. táblázat: Az EVA költségvetési adóbevételek tervezett és tényleges alakulása a 2013-2019. években (M Ft)

Megnevezés	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EVA előirányzat	108 100	67 000	83 800	75 200	80 600	69 600	45 400
EVA bevétel	110 021	96 829	89 406	81 138	63 641	54 117	43 364
Teljesítés százaléka	102%	145%	107%	108%	79%	78%	96%

Forrás: Magyar Államkincstár, A központi alrendszer költségvetési mérlege című tábla (2013-2020. évek)

Az összes gazdálkodói befizetésen belül az EVA bevételek aránya még azokban az években sem érte el a 2%-ot, amikor a legtöbb EVA befizetést realizálta a költségvetés, a kis cégek szempontjából azonban sokáig nagyon jelentős volt a szerepe. Az EVA szerepe 2010-től az új adópolitikai szabályok bevezetésétől, majd 2013-ban a KATA, valamint a KIVA bevezetése után folyamatosan csökkent.

Társasági adó – TAO

A társasági adó mértéke 2021-ben Magyarországon 9%. A társasági adófizetés szabályait a Tao tv. szabályozza, a jogszabály a gazdasági tevékenységhez kapcsolódva ír elő adókötelezettséget a vállalkozások számára. A vállalkozásból származó, nyereség vagy a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó elvárt jövedelem a közkiadásokhoz való hozzájárulás, az adókötelezettség előírásának alkotmányos alapja.

A társasági adó bevezetése óta eltelt idő alatt az adó mértéke többször változott, volt egykulcsos és kétkulcsos, sávós társasági adó is hatályban.

Társasági adó adóalanyai belföldi és külföldi illetőségű adóalanyok. A belföldi adóalanyok lehetnek gazdasági társaságok és a nonprofit gazdasági társaságok is, a jogszabály alapján ide tartoznak továbbá a szövetkezetek, állami vállalatok, ügyvédi irodák, alapítványok, vagyonkezelő alapítványok is. A belföldi adózók között a Tao tv. 2019-től megkülönbözteti a csoportos társasági-adóalanyt. A csoporttagok között közvetlen vagy közvetett többségi befolyás áll fenn (közvetlen befolyás, ha az egyik csoporttag legalább 75 %-os szavazati joggal rendelkezik a másik adózó társaságában). Másik szabály, hogy egy adózó egyidejűleg egy csoportos társaságiadó-alany tagja lehet. Külföldi illetőségű adóalanynak minősül, aki belföldi telephelyen végez vállalkozási tevékenységet, feltéve, hogy az üzletvezetésének helyére tekintettel nem tekinthető belföldi illetőségű adózónak, vagy ingatlannal rendelkező társaságban meglévő részesedésének elidegenítése vagy kivonása révén szerez jövedelmet.

A társasági adó alapja a 2021-ben hatályos szabályok szerint a Számv. tv. szerinti adózás előtti eredmény. A társasági adóalap számítási módja szerint a Számv. tv. szerinti adózás előtti eredményt a Tao tv.-ben meghatározott korrekciós tételekkel módosítva kapjuk meg a korrigált adóalapot. A szabályok szerinti szorzással (korrigált adóalap * adókulcs) határozzuk meg a számított társasági adót, melynek adókedvezményekkel csökkentett összege lesz a vállalkozások által fizetendő tényleges társasági adó. A társasági adó adóalapjának kalkulációja során alkalmazott korrekciós tételeket és a fontosabb adókedvezményeket részletesen a Tao tv. 2. melléklete foglalja össze.

Társaságiadó-fizetési kötelezettséget az adóalanyoknak pozitív adóalap után kell teljesíteniük. A Számv. tv., a pénzügyi elszámolások szabályai és a társasági adótörvény gazdaság-szabályozási gyakorlata számos, a társasági adóalapot módosító korrekciós tételt határoz meg.

A 2021-ben hatályos Tao tv. **17. a társasági adó alapját módosító korrekciós tételt** határoz meg. A társasági adóalap-korrekciós tételei jellegük szerint négy nagy csoportba sorolhatóak. Ezek közül a számviteli, pénzügyi elszámolások miatti korrekciók száma hét, a gazdaságpolitikai ösztönzők miatti korrekciók száma öt, a foglalkoztatáspolitikai ösztönzők száma négy és egy korrekció támogatja a gazdasági társaságok társadalmi szerepvállalását.

Jövedelem- (nyereség-) minimum a társasági adó legkisebb minimum összege, amely legalább a korrigált összes bevétel 2%-a, ha év végén sem az adózás előtti eredmény, sem az adóalap nem éri el ezt a szintet.

A kétkulcsos társasági adó 2006-tól került bevezetésre. Az alsó jövedelem sáv adókulcsa 10%, értékhatára 2016-ig 500 M Ft volt. A felső adókulcs, a magasabb jövedelmek adómértéke 2016-ig a 19%-volt. 2017-től megváltozott a társasági adó szerkezete, visszatért az egykulcsos adó, amely 9% 2021-ben. Az egykulcsos

társasági adó egyszerűsítést hordoz magában, mely javíthatja a versenyképességet, növelheti a fogyasztást és így a gazdaság is növekedhet, ugyanakkor, ha számos adókedvezmény is igénybe vehető, akkor kevesebb bevételt tud realizálni a költségvetés, valamint az adózás bonyolultabbá válik.

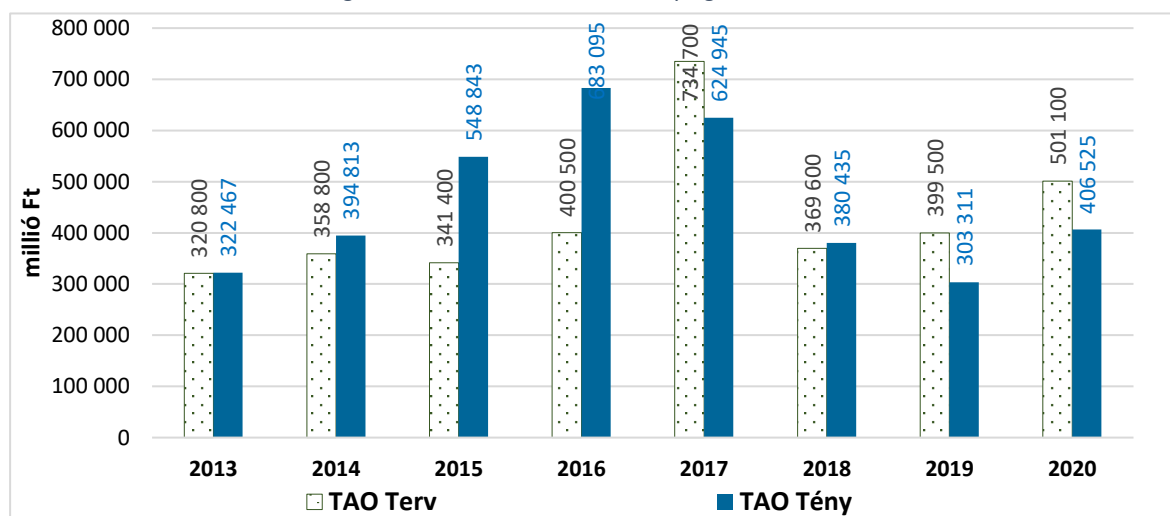
A társasági adó költségvetési bevételeinek alakulása

A társasági adónak a költségvetés gazdálkodói adóbevételei között kiemelt szerepe van. A társasági adóbefizetések összege 2013. és 2020. között minden évben meghaladta a 300 Mrd Ft-ot (lásd 11. ábra). A társasági adóbefizetések tették ki az időszak alatt a költségvetési gazdálkodói adóbefizetések közel felét, 45-55%-át.

2017-től az új adópolitikai intézkedések, a gazdálkodói adókörnyezet szerkezetének átalakítása következtében a társasági adóbevételek aránya a gazdálkodói adóbefizetések között folyamatosan csökkent. 2017. évben a 2018. évre vonatkozó költségvetés tervezésnél figyelembe vették, hogy a társasági adókulcs 2017. január 1-jétől egységesen 9%-ra csökkent. A regionális összehasonlításban is alacsonyabb adókulcs befolyásolhatja a vállalkozások gazdasági döntéseit, támogatja a foglalkoztatás és a beruházás növekedését, ezáltal javítja Magyarország adórendszerének versenyképességét. A 9. ábrán és az 5. táblázatban látható, hogy a társasági adóból származó bevételek a 2016. évet követően csökkentek az egykulcsos adó és a nyújtott adókedvezmények hatásaként.

2020-ban a társasági adóbevételek a gazdálkodói adóbevételek 38%-át érték el. A társasági adóhoz kapcsolódó adószabályozás, az **adóalap korrekciós tételek** és a különböző jogcímen igénybe vehető **adókedvezmények** jelentős teret engednek a gazdálkodói versenyképesség javításának, a KKV-szektor fejlesztésének, a vállalkozások beruházásainak ösztönzésének.

9. ábra: A társasági adóbevételek tervezett és tényleges alakulása 2013. és 2020. között

Forrás: Magyar Államkincstár, A központi alrendszer költségvetési mérlege című tábla (2013-2020. évek)

5. táblázat: A TAO költségvetési adóbevételek tervezett és tényleges alakulása a 2013-2020. években (M Ft)

Megnevezés	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
TAO előirányzat	320 800	358 800	341 400	400 500	734 700	369 600	399 500	501 100
TAO teljesítés	322 467	394 813	548 843	683 095	624 945	380 435	303 311	406 525
Teljesítés százaléka	101%	110%	161%	171%	85%	103%	76%	81%

Forrás: Magyar Államkincstár, A központi alrendszer költségvetési mérlege című tábla (2013-2020. évek)

A hazai adórendszer átalakítása során a jogalkotó a 2017-től kezdődő változásokkal a jövedelemtípusú adókról a hangsúlyt a fogyasztási típusú adókra helyezte. A jövedelemadók szerepének csökkenésével a hazai vállalkozások jövedelmezősége, versenyképessége a nemzetközi és uniós versenytársaknál kedvezőbb

képet mutat. Az alacsony társasági adószint, a vonzó adókörnyezet és a rugalmas adózási szabályok, a foglalkoztatást támogató adókedvezmények kedvező gazdálkodási környezetet biztosítanak a hazai piacon működő multinacionális vállalatoknak. Azonban **globális tendenciák a társasági adószintek nemzetközi egységesítés irányába mutatnak**. Ezek a tendenciák a vállalkozások nyereségadó és jövedelemadónak szintjét nemzetközi és európai szinten is egymással párhuzamosan egységesíteni tervezik. Az OECD, az Egyesült Államok és az Európai Unió is olyan egységes adóreform bevezetését tervezi, amely a multinacionális vállalatcsoportok számára globális minimum szintet írna elő a társasági adóra vonatkozóan, melynek megvalósulása esetén Magyarország versenyképes és tőkevonzó adórendszere veszítené vonzerejéből.

AZ ADÓPOLITIKAI CÉLKITŰZÉSEK TELJESÜLÉSE

A gazdaság versenyképességének növelése elkerülhetetlenül együtt jár a gazdaság pénzügyi folyamatainak transzparenciájával. A gazdaság kifehéritése érdekében tett lépéseknek része volt a magyar gazdaság 2013 óta tartó fellendülésében, fejlődésében. A pénzügyi folyamatok transzparenciájához hozzájárultak az adópolitikai változások, az új adókonstrukciók bevezetése. Ennek egyik meghatározó eleme volt a 2013-ban bevezetett új kisadók rendszere. Az új szabályozási elemekkel, adókkal „a Kormány célja, hogy olyan egyszerű, olcsón működtethető adórendszert hozzon létre, ahol a szürkegazdaság már nem reális alternatíva, azaz a fehéredés gazdaságilag és erkölcsileg is megérje a vállalkozóknak”. (Adó Online, 2020)

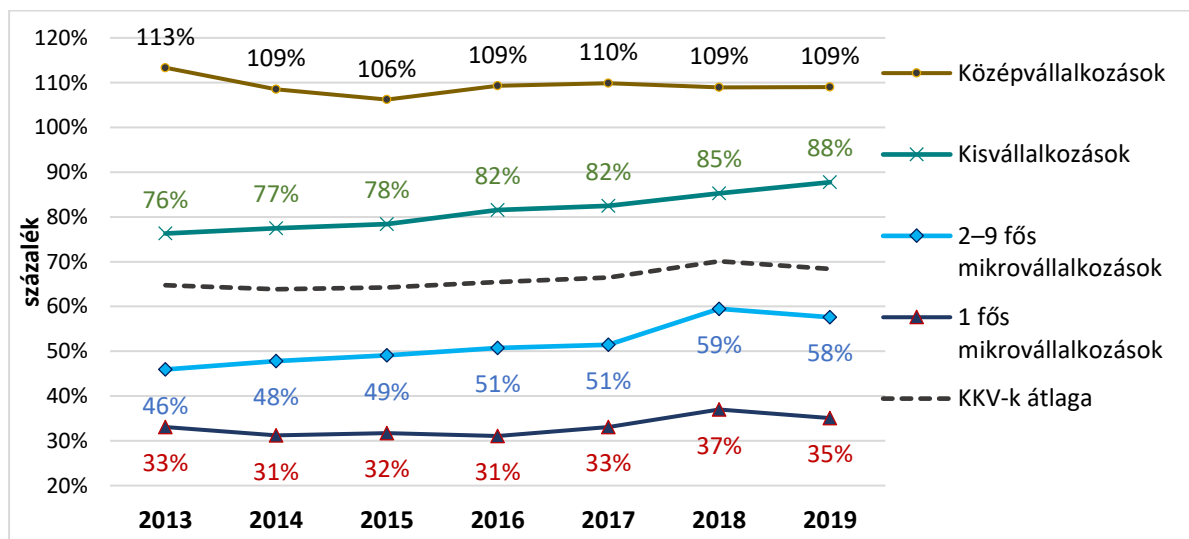
A kisadók bevezetésének másik célja a KKV-szektor adózási feltételeinek javítása volt, a szabályok egyszerűsítése és az adminisztrációs terhek csökkentése által, mely a gazdaság kifehéritését is támogatja egyben.

A célzott gazdaságpolitikai intézkedések és a kedvező adókönyezet hatására a KKV-szektorban működő vállalkozások száma 2013. és 2019. között harmadával emelkedett, 609 ezerről 827 ezerre.

A kedvező adókönyezet, különösen a korábban bemutatott kisadók hatására a KKV-szektorban regisztrált egyéni vállalkozók száma 2013. és 2019. között 46%-kal, a KKV-szektorba sorolt társas vállalkozások száma 16%-kal emelkedett. Az egyéni vállalkozók számának emelkedése jelzi az adópolitika sikerességét, mert az alacsony adóteher és az egyszerű adminisztráció a gazdasági tevékenységek nagyobb arányú legalizálásához vezetett.

A hosszú távú KKV stratégia célja, a KKV-szektor versenyképességének, termelékenységének növelése. Ennek mérését a KKV-szektor vállalkozásainak teljesítménymutatói alapján lehet elvégezni. Az adatok alapján megállapítható, hogy a vállalkozások kategóriánként jelentősen eltérő gazdasági fejlődést mutattak. Az egy főre jutó hozzáadott érték nagysága alapján a KKV-szektor vállalkozásainak relatív termelékenysége a 10. ábrán látható módon változott.

10. ábra: A KKV-szektor termelékenységének² relatív változása vállalkozási kategóriák szerint 2013-2019. (minden évben a hazai vállalkozások átlagos egy főre jutó hozzáadott értéke a 100%)

Forrás: KSH 3.2.9. tábla – ÁSZ saját szerkesztés

Az adatok könnyebb értelmezhetősége miatt a hazai gazdasági vállalkozások átlagos egy főre jutó hozzáadott érték mutatójának az éves értékét tekintette az elemzés minden évben bázisnak (100%). Az előbbi ábra minden évben ehhez képest mutatja az egyes vállalkozási kategóriák szerinti termelékenység (egy főre

² Az elemzés átvette a KSH KKV-szektor elemzéseinek fogalomhasználatát, a vállalkozások egy főre jutó bruttó hozzáadott érték mutatóját tekinti a KKV vállalkozások termelékenységi adatának.

jutó bruttó hozzáadott érték) változását, az egy foglalkoztatottra jutó hozzáadott érték nemzetgazdasági átlaghoz viszonyított arányának alakulását.

A **0 fős** (foglalkoztatott nélküli) **mikrovállalkozások** a KKV-szektor részei, ugyanakkor ezen vállalkozások termelékenysége olyan alacsony szinten áll, hogy nem értékelhető. Ebből arra lehet következtetni, hogy a 0 fős mikrovállalkozások többsége nem végez eredménnyel járó termelői vagy szolgáltatói munkát, elsősorban az adóterhek mérséklésére alkalmazzák ezt az adózási formát. Emiatt a 10. ábrán nem szerepelnek ezen mikrovállalkozások. Ezek figyelmen kívül hatása nem okoz torzítást, mert arányuk a KKV-szektorban mindössze 4%. Az **1 fős mikrovállalkozások**, melyek többsége kisadózó vállalkozó, versenyképességének alacsony szinten történő alakulását jól mutatja, hogy termelékenységük az országos átlag harmada körül alakult az időszak alatt. Egy 2020. évi ÁSZ elemzés³ feltárta, hogy a KATA alá tartozó vállalkozások ellenőszöntöttek abban, hogy vállalkozásuk méretét beruházások révén a KATÁ-ra való jogosultság szintje fölé növeljék, míg az ebbe a körbe nem tartozó mikrovállalkozások érdekeltek tevékenységük célszerű mértékű bővítésében. A **2-9 fős mikrovállalkozások** mutattak az időszak alatt leginkább fejlődést, negyedével nőtt 2013-hoz képest az egy foglalkoztatottra jutó megtermelt hozzáadott érték relatív nagysága, ami 2016-tól meghaladta az országos átlag felét. A 10-50 fős szervezeteknél, a **kisvállalkozásoknál** is megfigyelhető a társas, 2-9 fős mikrovállalkozásokat jellemző átlag feletti termelékenységjavulás, amelyben szerepe lehet a kedvező adókörnyezetnek és a 2-50 fős szervezeteket támogató célzott beruházási programoknak, kedvezményes eszközbeszerzéseknek (pl.: MNB Hajrá Programok). A **középvállalkozások** termelékenysége tartósan meghaladta a hazai gazdaság átlagát, azonban a középvállalkozások az egy főre jutó bruttó hozzáadott érték mutatója az időszak alatt enyhén romlott az átlaghoz képest. Ebben szerepe lehet annak, hogy ezek a gazdasági társaságok gazdálkodási méretük miatt felette vannak a kedvező adókonstrukciókban meghatározott üzemméretnek.

A kisadók gazdaságfehérítő hatása

Az adóelkerülés és az „adóoptimalizálás” mértékének csökkenéséhez a szakemberek szerint a gazdaságpolitikának a lehető legegyszerűbb adórendszert kell kialakítania, egyszerűsítene kell a számviteli elszámolás, adóbevallás rendszerét és meg kell teremtenie a nemzetközi szabályozási gyakorlattal való összehasonlíthatóságot. (Bánfi, 2014)

A 2013 óta meglévő két adókonstrukció, a KATA és a KIVA előnye, hogy egyszerűsítették a mikro-, kis- és középvállalkozások pénzügyi elszámolásainak adminisztrációját. Ennek következtében pedig pozitív hatásként a kormány azt várta, hogy növekszik a kisvállalkozások gazdasági aktivitása. Költségvetési oldalon az adózási morál javítása és bevétel növelése szerepelt célként. Az új adók közvetett hatásaként a jogalkotó az adóelkerülés mértékének csökkenését az etikus adózói magatartás növekedését várta.

A szürke és feketegazdaság jelenléte a gazdaság működésének egyik velejárója. A nemzetközi szakirodalom a feketegazdaság három fő területét különbözteti meg, az adóelkerülést, a munkaerőpiaci szabályozások be nem tartását, valamint az adminisztrációs előírások semmibe vételét. A döntéshozók szempontjából a feketegazdaság egyik különösen hátrányos következménye, hogy torzítja a gazdaság működéséről rendelkezésünkre álló adatok megbízhatóságát. Ennek egyik leginkább kézzelfogható hatása a költségvetésben jelenik meg, az adóelkerülés csökkenti a közjavak szolgáltatásának fedezetét, valamint az állam által nyújtott támogatások forrását. Az adóelkerülés különösen a válsághelyzetekben jelentkezik, a 2008-as pénzügyi válság időszakában a szakmai becslések szerint a forgalmi adó mintegy 25%-a nem érkezett be az államkasszába, a rejtett foglalkoztatás aránya egyes tanulmányok alapján 10-17% között alakulhatott.

A feketegazdaság működésének egyik formája a rejtett foglalkoztatás, amely alapvetően két kategóriába sorolható. Egyrészt megkülönböztethetünk feketefoglalkoztatást, ahol a munkavállalónak nincs bejelentett munkaviszonya. Másfelől, szürkefoglalkoztatás esetén a munkavállalót bejelentett munkaviszonnyal alkalmazzák ugyan, de a fizetésének csak egy része után fizetnek adót és járulékot, a másik részét nem legális módon kapja meg.

³ Állami Számvevőszék (2020): Pulay Gy. Z., Beke A., Nagy A., Szabó B.: A kisvállalkozások hitelezésének hatása a gazdaság kifehérítésére.

A gazdaság fehéritése érdekében a kormány számos intézkedést tett az elmúlt években. A készpénzforgalom korlátozása mellett a pénzügyi elszámolások transzparenciáját növelték, valamint számos lépést tettek a fekete- és szürke foglalkoztatás visszaszorítása érdekében.

A megtett lépések több szinten történtek. Az adóhatósági ellenőrzések eredményességét növelték azzal, hogy bevezették az online pénztárgépek alkalmazását, azonban a vállalkozások közötti készpénzforgalom korlátozása és 2 milliós Ft-os értékhatár feletti számlaösszesítő előírása csak a kezdet volt. 2015-től működik az Elektronikus Közúti Árumozgásokat Ellenőrző Rendszer (EKÁER), amellyel nyomon követhetővé vált a közúti fuvarozás és az áruforgalommal kapcsolatos árumozgás, mely által könnyebben tetten érhetővé vált az áfa csalás. A fekete- és szürkefoglalkoztatás visszaszorítását is több intézkedés segítette, többek között az egykulcsos személyi jövedelemadó rendszere, a munkajövedelmek adó és járulékterhelésének csökkentése és az önfoglalkoztató egyéni vállalkozók számára a KATA bevezetése.

A KATA 2013-as bevezetése, az egyszerű és alacsony tételes adó egyik kiemelt célja volt az adóelkerülésben érintett önfoglalkoztatók jövedelmének láthatóvá tétele, transzparenciájának fokozása. Az ugyancsak 2013-tól induló adókonstrukció, a KIVA bevezetésének elsődleges célja nem a kisvállalkozások bevételeinek fehéritése, hanem a kisvállalkozók adminisztrációs terheinek a csökkentése, versenyképességük növelése volt.

Az időszak alatt a KATA gazdaságfehéritő hatása csak részlegesen valósult meg.

A KATA-s vállalkozások száma az időszak alatt négy és félszeresére, 85 ezer adózóról 377 ezer adózóra növekedett 2013. és 2019. között. A KATA adózók száma jelentősen növekedett, ugyanakkor az egy adózóra jutó KATA adóbefizetések tartósan alacsony összege és az egyéni vállalkozások termelékenységének szintje éveken át a gazdasági átlagához képest nem változott.

A 2013-ban bevezetett KATA bevételi értékhatár 6 M Ft-ról 12 M Ft-ra történő megemlése növelte a KATA vállalkozásokon keresztül a még több szürke jövedelem legalizálásának kockázatát, mely e jövedelmek realizálása során adóelkerüléshez vezethet. Ezt mutatja, hogy 2016-ról 2017-re a KATA adózók száma 37%-kal emelkedett, így a KATA adókonstrukción keresztül még több kapcsolt vállalkozásból és rejtett munkaviszonyból származó jövedelem realizálása vált lehetségessé. Ebből következően a KATA szabályozásváltozás hátráltatta a gazdaság pénzügyi folyamatainak kifejlesztését, transzparenciáját. 2020-ban a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara mellett Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége, a Magyar Iparszövetség, az Adótanácsadók Egyesülete és a Magyar Okleveles Adószakértők Egyesülete a kisadó fenntarthatósága érdekében a KATA szabályozás munkajövedelmekkel való harmonizálást javasolta.⁴

A 2021-től bevezetett KATA szabályozási változások hozzájárulnak a KATA vállalkozások pénzügyi folyamatainak kifejlesztéséhez. A Katv. szerint a kapcsolt vállalkozások és a KATA-s vállalkozó közötti „*jövedelemtranszfer*”, számlázást 40%-os különadóval terheli, valamint a rejtett munkaviszony vételeme, egy partner és a KATA-s vállalkozó között 3 M Ft-os értékhatár feletti éves számlaértéket szintén 40%-os különadó sújtja.

Az online számlázás tapasztalatai

Az online adatszolgáltatás bevezetésének és az online számla rendszer kialakításának célja a gazdaság fehéritése, az adócsalások visszaszorítása volt. A rendszer lényege az, hogy az online számla rendszerben a számlaforgalom láthatóvá és követhetővé váljék az adóhatóság számára, hogy ezáltal még hatékonyabb történhessen az adóelkerülés kockázatainak feltárása és kezelése. A pénzügyi, fizetési folyamatok transzparenciája segíti az áfa adóbevételek növekedést, a NAV ellenőrzési munkáját, szélesíti a jogkövető adózók körét.

Az online számla rendszerben a kiállított számlákról valós idejű adatok érkeznek a NAV-hoz. A számlákat a számlabefogadók és a számlakibocsátók is lekérdezhetik, a NAV kockázatelemzést és ellenőrzést végezhet, az adatszolgáltatás automatizálásával a vállalkozói adminisztratív terhek csökkentek.

⁴ <https://ado.hu/ado/egysegesen-all-ki-a-kata-szigoritasa-ellen-tobb-szakmai-es-erdekkepviselo-szervezet/>

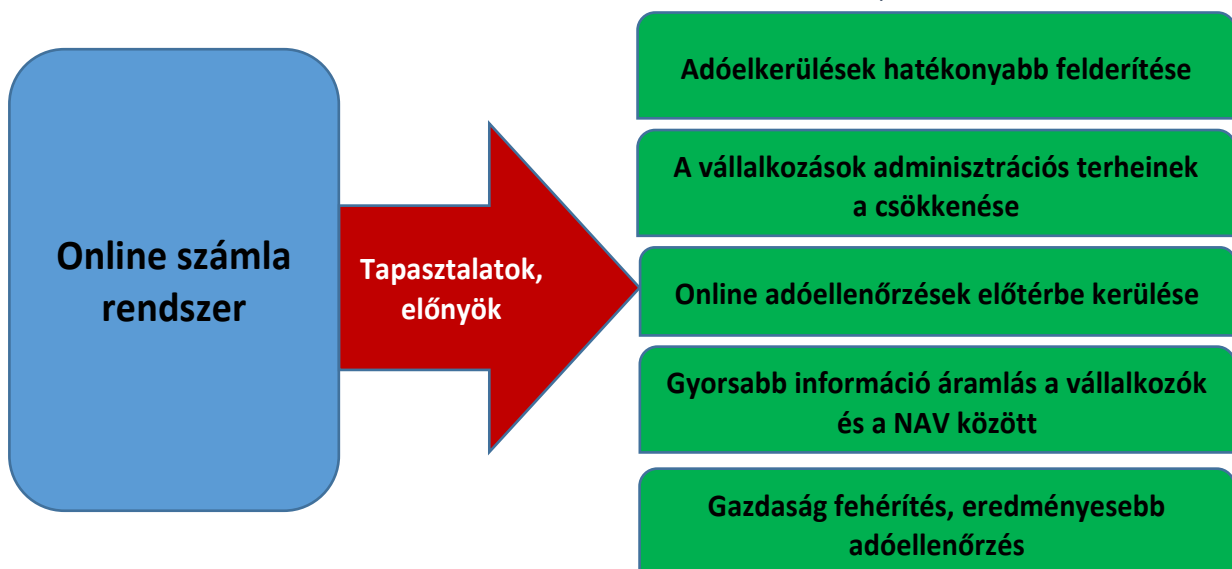
Az online számla rendszert megelőzően a belföldi adóalanyoknak az értékhatár feletti számlákról a NAV részére adatot kellett szolgáltatni. 2013-tól 2 M Ft, 2015-től 1 M Ft, majd 2018-tól 100 ezer Ft áfa tartalomtól volt kötelező az adatszolgáltatás (az adatszolgáltatási kötelezettség ettől függetlenül az alanyi- és tárgyi adómentes tevékenységet végzők esetében is kötelező). 2020-tól értékhatártól függetlenül fennáll az online számlaadat-szolgáltatási kötelezettség a NAV által erre a célra biztosított elektronikus rendszerben. Adatot a NAV felé a pénztári, nyomdai számlatömb alapján kiállított számlákról is szolgáltatni kell.

Az online számla rendszer számos ügyletről aktuális információkat biztosít a NAV számára, ami könnyebb és gyorsabb fellépést tesz lehetővé a jogellenesen működő gazdálkodókkal szemben, beazonosításuk és a velük szembeni fellépés, tevékenységük jelen idejű nyomon követése során.

Az online számla rendszer bevezetése óta a rendszer biztosította az online számlalekérdezési lehetőséget, a partnereik által kibocsátott számlák ellenőrzését, ami az egymás közötti bizalom erősödését is szolgálta. Az online számla rendszer lekérdezési funkciója lehetővé teszi a meg nem valósult ügyletekkel kapcsolatos, valótlan számlázások kiszűrését és a szükséges intézkedések megtételét.

A vállalkozásoknál jelentős könnyebbség az online számlaadat-szolgáltatási kötelezettség bevezetésével a vállalkozás adminisztrációs terheinek csökkenése, mert a számlázó program teljesíti a NAV felé történő adatszolgáltatás jelentős részét. A 11. ábrán az online számlarendszer bevezetésének előnyeit szemléltetjük.

11. ábra: Az online számlarendszer bevezetésének előnyei

Forrás: NAV tájékoztató alapján – ÁSZ szerkesztés

Az online számla rendszer kialakítása nagy lépés volt a tekintetben is, hogy a NAV ellenőrzési gyakorlata és a digitális ellenőrzések megvalósítása hatékonyabban történjen.

Az online számlaadatok alapján a NAV elektronikus úton folytathatja le az ellenőrzéseit. Ezáltal az adózóknak nem kell személyesen megjelenniük, iratanyagukat digitalizált formában, elektronikus úton beküldhetik revízió esetén. Ez nemcsak az adóhatóságnak, de az adózóknak is előnyt jelent, az elektronikus vizsgálatok során gyorsabbá válik a kommunikáció, és rövidebb idő alatt tisztázódhatnak az eltérések. Az online számla rendszer adatait a számlát befogadó adózók is hasznosíthatják, mivel a vevői oldalon is letölthetővé váltak az eladó által beküldött számlaadatok.

Összességében elmondható tehát, hogy az online számla rendszer bevezetése gazdaságilag hatékonynak bizonyult, hiszen az elmúlt évek során jelentősen hozzájárult a gazdaság átláthatóságának a növeléséhez, és kifehéritéséhez. Nagymértékben megkönnyítette a NAV adóelkerüléssel kapcsolatos ellenőrzési és felderítési tevékenységét, valamint eredményesebbé tette az adóhatóság online ellenőrzési tevékenységét.

A fokozatosan egymásra épülő intézkedések látványos javulást eredményeztek, az áfa-rés (az elméletileg beszédhető és a ténylegesen beszédett áfa bevétel különbsége) hat év alatt, 2019-re harmadára csökkent,

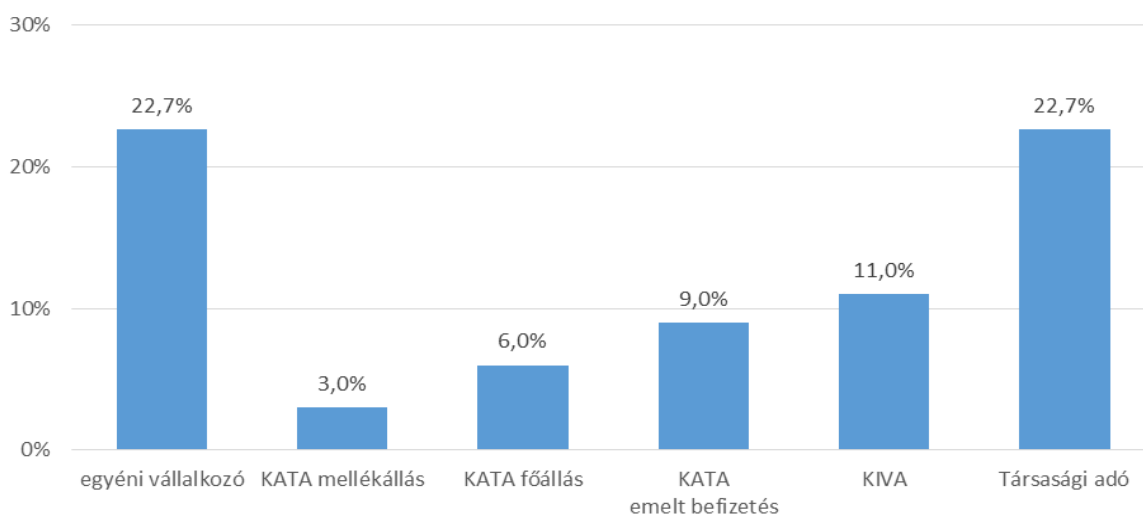
hat százalék körüli, ami a költségvetésnek 610 Mrd Ft realizált, többlet áfa bevételt jelentett 2019-ben, ahogy azt az ÁSZ is bemutatta elemzésében⁵.

Az adóvisszaélések hajlamosító tényezője

Az adóvisszaélések egyik hajlamosító tényezője a magas adóterhekben, az eltérő mértékű jövedelmet terhelő adókban kereshető. 2021-ben a munkáltató az elszámolt bérköltség után 15,5 % szociális hozzájárulás adót és 1,5 % szakképzési hozzájárulást fizet, összesen 17%-ot. A foglalkoztatottat is terheli adó és járulékfizetési kötelezettség, a bruttó munkabére után 18,5 % társadalombiztosítási járulék és 15 % személyi jövedelemadó - az adókedvezmények figyelembevételével - összesen 33,5%. A foglalkoztatottat és foglalkoztatottat is érintő bért terhelő adó és járulékok hajlamosítanak az alkalmazotti forma helyett a KATA adókonstrukció választására.

Az elemzés a KKV-szektor vállalkozásai által választható adózási forma főbb adómértékeit hasonlította össze. Az adómértékek összehasonlíthatósága érdekében 10 M Ft adóalapot (a bérköltség adó és járulékkerhei, lehetséges adókorrekciók és adókedvezmények nélkül) vett figyelembe. Ha összehasonlítjuk a 2021-ben a KKV-szektor vállalkozóira érvényes adó terheket (lásd. 12. ábra, 6. táblázat), azt láthatjuk, hogy a legkisebb adóterhe a KATA mellékállásban végzett vállalkozási tevékenységnek van.

12. ábra: KKV-szektor terhelő adómértékek összehasonlítása 2021-ben

Forrás: Sza tv., Katv. Tao jogszabályok vonatkozó részei – ÁSZ szerkesztés

6. táblázat: KKV-szektor terhelő adók 2021. évi mértékei

	egyéni vállalkozó	KATA mellékállás	KATA főállás	KATA emelt befizetés	KIVA	Társasági adó
KKV adók	9% nyereségadó	tételes KATA 25 ezer Ft/hó	tételes KATA 50 ezer Ft/hó	tételes KATA 75 ezer Ft/hó	KIVA 11%	9% társasági adó
SZJA	15% (nyereség, osztalék után)	nincs	nincs	nincs	nincs	15% osztalék után

Forrás: Sza tv., Katv., a Tao tv., jogszabályok vonatkozó részei – ÁSZ szerkesztés

A gazdasági szereplők jövedelmét terhelő adók összehasonlítása alátámasztja az adatelemzés során kapott eredményt, valamint magyarázatot is ad arra, hogy a KATA adózók között miért a mellékállású vállalkozói tevékenységet folytató vállalkozók vannak többségben. Ezen adókonstrukció adóterhe jelentősen alacsonyabb mind a KKV-szektor terhelő többi adónemnél, mind a foglalkoztatottak bérét terhelő adónál.

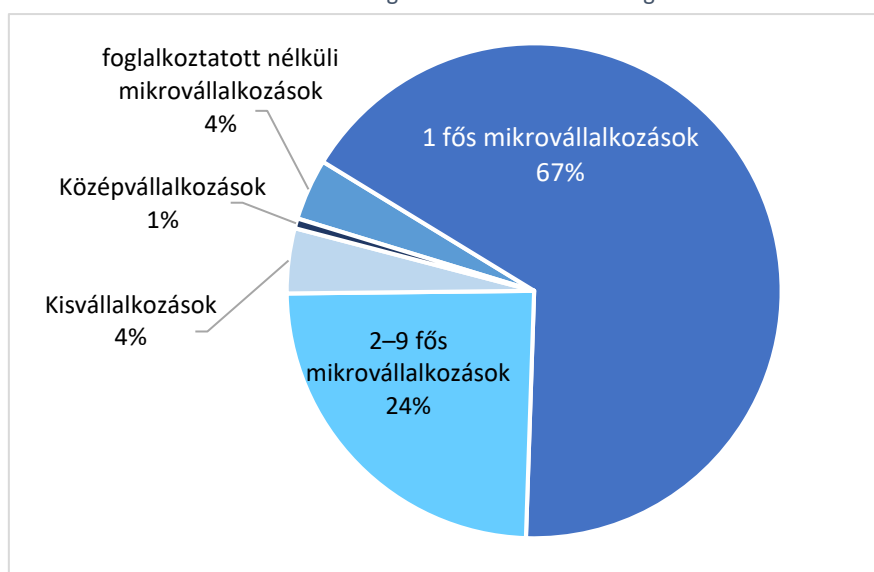
⁵ Állami Számvevőszék (2019): Baloghné Lehoczki É., Beke A., Kádár K.: Az általános forgalmi adó csökkentés hatásai a fenntartható kifejlesztés folyamatára

1. MELLÉKLET – A KKV- SZÉKTOR SAJÁTÓSSÁGAI

A hazai KKV-szektor fontos szerepet játszik a gazdaság és a társadalom versenyképességének növelésében, fejlődésében. Az Európai Unióhoz való 2004-es csatlakozást követően a hazai gazdaságpolitika keretrendszerét az egységes európai feltételrendszerhez kellett igazítani és ez szükségessé tette a hazai vállalkozáskategóriák pontos meghatározását. Az egységes uniós normákhoz igazodva a KKV-szektor méretkategóriáit a a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény (KKV tv.) határozta meg létszám és gazdálkodási méret, árbevétel és mérlegfőösszeg adatai alapján.

A szektorban összesen 827 ezer mikro-, kis- és középvállalkozás (KKV) működött 2019. év végén, 2 141 ezer fő foglalkoztatottal, az összes hazai munkavállaló 46%-ával. 2019-ben a KKV-szektor nettó árbevétele az összes hazai szervezet 40%-át tette ki. A KKV-szektor termelékenysége 2019-ben az országos átlag kétharmada, 68-a% volt, exportarányuk mindössze 14%-a volt az országos adatnak.

13. ábra: A működő vállalkozások megoszlása vállalkozási kategóriák szerint 2019-ben

Forrás: KSH 3.2.9. tábla – ÁSZ szerkesztés

A vállalkozások száma szerint a KKV-szektorban működő szervezetek nagy része 95%-a mikrovállalkozások kategóriába tartozott 2019-ben (lásd. 13. ábra). A foglalkoztatott nélküli és az egy fős mikrovállalkozások, egyéni vállalkozók tették ki a KKV-szektor vállalkozásainak mintegy kétharmadát, 71%-át, a 2 és 9 fő közötti mikrovállalkozások a negyedét, 24%-át. A 10 és 50 fő közötti kisvállalkozások aránya 4% volt, a középvállalkozások aránya az 1%-át tette ki az összes működő szervezetnek.

A KKV-szektorba tartozó vállalkozások között kiemelt jelentőségű csoportot alkotnak az egyéni vállalkozók, 1 fős mikrovállalkozások. Egyrészt a hazai munkavállalók között minden nyolcadik hazai munkavállaló egyéni vállalkozóként főállásban vagy kiegészítő tevékenységgel foglalkoztatott. Másrészt ez a csoport a szabályozás vagy élethelyzet függvényében aktiválja gazdasági tevékenységét, lép be a piacra. Ezek az adatok rámutatnak, hogy a szektor szabályozási környezetének kialakításakor a legkisebb vállalkozásokra is kiemelt figyelmet kell fordítani. Az ő adóterheik, adminisztrációs feladataik meghatározóak a szektor méretének, versenyképességének, gazdasági erejének alakítása során.

A KKV-szektor szereplőinek gazdasági teljesítménymutatóit elemezve a KKV-szektorban realizálódott 2019-ben a hazai vállalkozások nettó értékesítési árbevételének 40%-a. Az értékesítés nettó árbevétele egyenlő arányban oszlott meg az egyes vállalkozási típusok, a mikro-, kis- és középvállalkozások között. A vállalkozások által termelt bruttó hazai termék értékéből 2019-ben a KKV-szektor 45%-ot állított elő.

FÜGGELÉKEK

1. Függelék: Rövidítések

Rövidítések:

ÁSZ	Állami Számvevőszék
EVA	egyszerűsített vállalkozói adó
KATA	kisadózó vállalkozások tételes adója
Katv.	2012. évi CXLVII. törvény a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról, (hatályos 2013. január 1-jétől)
KIVA	kisvállalati adó
KKV-szektor	mikro-, kis- és középvállalkozások
Kincstár	Magyar Államkincstár
NAV	Nemzeti Adó- és Vámhivatal
OECD	Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (angolul: Organisation for Economic Co-operation and Development)
Ptk.	2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
Számv. tv.	2000. évi C. törvény a számvitelről
SZJA	személyi jövedelemadó
Szja tv.	1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról (hatályos 1996. január 1-jétől)
Tao tv.	1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról, (hatályos 1997. január 1-jétől)
Tbj.	2019. évi CXXII. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről
TB-járulék	társadalombiztosítási járulék

2. Függelék: Glosszárium

A kkv vállalkozások kategóriáit a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény (KKV tv.) határozta meg létszám és gazdálkodási méret, árbevétel és mérlegfőösszeg adatai alapján. A hazai kis- és középvállalkozásokat az alábbi három kategóriába sorolták:

A vállalkozások besorolása mikro-, kis- és középvállalati kategóriákba

Vállalkozási kategóriák	Létszám	és	Éves nettó árbevétel	vagy	Mérlegfőösszeg
Mikrovállalkozás	< 10	és	≤ 2.000.000 euró	vagy	≤ 2.000.000 euró
Kisvállalkozás	< 50	és	≤ 10.000.000 euró	vagy	≤ 10.000.000 euró
Középvállalkozás	< 250	és	≤ 50.000.000 euró	vagy	≤ 43.000.000 euró

Forrás: KKVtv. 3. §, jogszabályban szereplő euró adatok – táblázat ÁSZ saját szerkesztés

A KKV kategóriába történő besoroláshoz a fenti három gazdasági jellemző közül csak kettőnek kell teljesítenie, azonban a foglalkoztatottak létszámára vonatkozó feltételnek meghatározó érvényűek. Az éves nettó árbevétel vagy a mérlegfőösszeg kritériumok közül elegendő, ha csak az egyik teljesül.

egyéni vállalkozó fogalma: az elemzés a kisadóról szóló megállapításaiban alapvetően a kisadók szabályozási keretrendszerét meghatározó jogszabályokra épül. Azonban az egyéni vállalkozó fogalma a hazai jogszabályokban több helyen meghatározott: Katv., Sza tv., valamint a 2009. évi CXV. törvényben az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről. Az egymást kiegészítő jogi fogalomrendszer mellett az elemzés többször az egyéni vállalkozó fogalmát a nemzetközi közgazdasági értelemben használja, egyéni vállalkozónak tekinti azokat a magánszemélyeket, akik vállalkozási tevékenységet folytatnak.

- egyéni vállalkozó a Katv. 2. § 5. pontja szerint a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény szerinti egyéni vállalkozó; A kisadózó vállalkozások tételes adójának alanya az az egyéni vállalkozó, egyéni cég, valamint közkereseti társaság és betéti társaság lehet, aki ezen választását, valamint legalább egy általa foglalkoztatott kisadózót bejelent az állami adóhatósághoz, és vele szemben a törvényben nevesített kizáró okok nem állnak fenn.
- Sza tv. 3. § 17. pont szerint egyéni vállalkozó az egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő magánszemély, nem minősül egyéni vállalkozónak az a magánszemély, aki ingatlan-bérbeadási, magánszálláshely-szolgáltatási, közjegyzői, önálló bírósági végrehajtó, egyéni szabadalmi ügyvivő vagy ügyvédi tevékenységet folytat.
- 2009. évi CXV törvény 2. § (1) bekezdés szerint: Magyarország területén természetes személy, aki rendszeresen, nyereség- és vagyonszerzés céljából, saját gazdasági kockázatvállalás mellett folytatott gazdasági tevékenységet egyéni vállalkozóként végez.

feketegazdaság fogalma: az általánosan használt meghatározás értelmében ide tartozik minden olyan nem regisztrált tevékenység, amely hozzájárul a bruttó hazai össztermék előállításához. Más megfogalmazásban azokat a gazdasági tevékenységeket és a belőlük származó jövedelmeket tekintik ide tartozónak, amelyeket a hatóságok nem regisztrálnak. (KÖZ-GAZDASÁG – Különszám az adópolitikáról 2014/4.)

kapcsolt vállalkozás fogalma: a Tao tv. 4. § 23. pontja szerinti vállalkozás a Katv. alapján, azaz

- a) az adózó és az a személy, amelyben az adózó - a Ptk. rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával - közvetlenül vagy közvetve többségi befolyással rendelkezik,
- b) az adózó és az a személy, amely az adózóban - a Ptk. rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával - közvetlenül vagy közvetve többségi befolyással rendelkezik,

- c) az adózó és más személy, ha harmadik személy - a Ptk. rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával - közvetlenül vagy közvetve mindkettőjükben többségi befolyással rendelkezik azzal, hogy azokat a közeli hozzátartozókat, akik az adózóban és a más személyben többségi befolyással rendelkeznek, harmadik személynek kell tekinteni,
- d) a külföldi vállalkozó és belföldi telephelye, valamint a külföldi vállalkozó telephelyei, továbbá a külföldi vállalkozó belföldi telephelye és az a személy, amely a külföldi vállalkozóval az a)-c) alpontban meghatározott viszonyban áll,
- e) az adózó és külföldi telephelye, továbbá az adózó külföldi telephelye és az a személy, amely az adózóval az a)-c) alpontban meghatározott viszonyban áll,
- f) az adózó és más személy, ha köztük az ügyvezetés egyezőségére tekintettel az üzleti és pénzügyi politikára vonatkozó döntő befolyásgyakorlás valósul meg,
- g) az a)-c) alpontban foglaltaktól függetlenül akkor is létrejön a kapcsolt vállalkozási viszony
- ga) a 11. pont, az 53. pont, a 8. § (1) bekezdés f) pontja és a 16/A. § alkalmazásában, ha az adózó és más személy viszonylatában legalább 25 százalékos közvetlen vagy közvetett szavazatijog-részesedés, vagy legalább 25 százalékos közvetlen vagy közvetett tőkerészesedés, vagy legalább 25 százalékos nyereségrészesedés áll fenn, azzal, hogy ezen rendelkezések alkalmazásában az f) alpontban foglaltak teljesülését nem kell vizsgálni,
- gb) a 16/B. § alkalmazásában, ha az adózó és más személy viszonylatában legalább 50 százalékos közvetlen vagy közvetett szavazatijog-részesedés, vagy legalább 50 százalékos közvetlen vagy közvetett tőkerészesedés, vagy legalább 50 százalékos nyereségrészesedés áll fenn, azzal, hogy a szavazatijog-részesedések és a tőkerészesedések tekintetében az összehangoltan eljáró személyek befolyását egybe kell számítani, továbbá az összevont (konszolidált) pénzügyi beszámolót készítő vállalatcsoport-hoz tartozó adózók esetében az f) alpontban foglaltakat is vizsgálni kell.

KATA főállású kisadózó fogalma: kisadózó, akinek

- más foglalkoztatással járó munkaviszonya(i) együttesen nem éri el a heti 36 órát,
- nem folytat a társadalombiztosítás ellátásaira jogosult szabályok szerint, kiegészítő tevékenységet, nem részesül rokkantsági rehabilitációs ellátásban,
- nem minősül külföldön biztosítottnak,
- nem minősül vállalkozónak más vállalkozásban szerzett jogviszonya, tevékenysége alapján.

KATA nem főállású vállalkozó fogalma: az a személy aki, biztosítási kötelezettség alá eső jogviszonyban kereső tevékenységet folytató saját jogú foglalkoztatott, összevont foglalkoztatási jogviszonya meghaladja a heti 36 órát, vagy nyugdíjas személy, özvegyi nyugdíjban részesülő (NAV Kata tájékoztató füzet)

kisadózó vállalkozás fogalma: a kisadózó vállalkozások tételes adóját jogszerűen választó egyéni vállalkozó, egyéni cég, közkereseti társaság és betéti társaság, valamint ügyvédi iroda (Katr.)

kisadózó fogalma: a kisadózó vállalkozások tételes adóját jogszerűen választó egyéni vállalkozó esetében az egyéni vállalkozó mint magánszemély, egyéni cég esetén annak tagja, közkereseti társaság, betéti társaság, valamint ügyvédi iroda esetén a társaság, az ügyvédi iroda kisadózóként bejelentett tagja (Katr.)

szürkegazdaság, szürkefoglalkoztatás fogalma: a teljesen legális és az illegális elemeket is tartalmazó tevékenységek. (Varga József (2017): Az adóteher-csökkentés és a gazdaság kifehérítésének pályája Magyarországon 2010 után. Pénzügyi Szemle 2017/1.)

3. Függelék: Felhasznált irodalom, jogszabályok, adatforrások

Felhasznált jogszabályok

Szja tv. - 1995. évi CXVII. törvény	a személyi jövedelemadóról (hatályos 1996. január 1-jétől)
Tao. tv. - 1996. évi LXXXI. törvény	a társasági adóról (hatályos 1997. január 1-jétől)
Eva tv. - 2002. évi XLIII. törvény	az egyszerűsített vállalkozói adóról (hatályos 2003. január 1-jétől 2019. december 31-ig)
KKV tv. 2004. évi XXXIV. törvény	a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról (hatályos 2004. május 1-jétől)
Evectv. - 2009. évi CXV. törvény	az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről (hatályos 2009. december 1-jétől)
Katv. - 2012. évi CXLVII. törvény	a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról (hatályos 2012. november 1-jétől)
Ptk. - 2013. évi V. törvény	a Polgári Törvénykönyvről (hatályos 2014. március 15-től)
Tbj. - 2019. évi CXXII. törvény	a társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről (2020. július 1-jétől)

Felhasznált irodalom, adatforrások

ÁSZ elemzés

Állami Számvevőszék (2019): Baloghné Lehoczki É., Beke A., Kádár K.: Az általános forgalmi adó csökkentés hatásai a fenntartható kihéberítés folyamatára. https://www.asz.hu/storage/files/files/elemezsek/2019/afa_20191206.pdf?ctid=1271

Állami Számvevőszék (2020): Pulay Gy. Z., Beke A., Nagy A., Szabó B.: A kisvállalkozások hitelezésének hatása a gazdaság kihéberítésére. https://www.asz.hu/storage/files/files/elemezsek/2020/kisvallahkozások_hitelezese_20200619.pdf?ctid=1296

ÁSZ Vélemény

Állami Számvevőszék (2018): Vélemény Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslatról. <https://www.asz.hu/storage/files/files/jelentes/2017/17085.pdf?ctid=98>

Központi Statisztikai Hivatal adatok:

KSH, 2.1.6. A foglalkoztatottak száma korcsoportok szerint, nemenként (2009–) [ezer fő]

https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_mef006.html

KSH, 3.1.3. Az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP) értéke (1995–)

https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpt016.html

KSH, 3.2.1.1. A regisztrált gazdasági szervezetek száma – GFO'02 (1990–2010)

https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qvd001c.html

KSH, 3.2.9. A vállalkozások teljesítménymutatói kis- és középvállalkozási kategória szerint (2013–)

https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qta005.html

KSH 9.1.1.2. A regisztrált gazdasági szervezetek száma gazdálkodási forma szerint – GFO'14 -

https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0002.html

KSH, 9.1.1.15. A vállalkozások teljesítménymutatói létszám kategória szerint https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0017.html

Magyar Államkincstár

Magyar Államkincstár 2013-2020. évi, A központi alrendszer költségvetési mérlege című táblái

Nemzeti Adó- és Vámhivatal

Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2014) NAV évkönyv 2013 *Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2013. évi tevékenységéről*

https://nav.gov.hu/data/cms330433/NAV_EVK_13_master_.pdf

Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2015) NAV évkönyv 2014 *Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2014. évi tevékenységéről*

http://nav.gov.hu/data/cms366367/NAV_evkonyv_2014.pdf

Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2016) NAV évkönyv 2015 *Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2015. évi tevékenységéről*

http://nav.gov.hu/data/cms404657/NAV_Evkonyv_2015_CD.pdf

Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2017) NAV évkönyv 2016 *Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2016. évi tevékenységéről*

<https://nav.gov.hu/search/searchresults?query=%22NAV+%C3%A9vk%C3%B6nyv+2016%22&prevquery=NAV+%C3%A9vk%C3%B6nyv+2016>

Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2018) NAV évkönyv 2017 *Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2017. évi tevékenységéről*

https://www.nav.gov.hu/data/cms479562/NAV_evkonyv_2017.pdf

Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2019) NAV évkönyv 2018 *Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2018. évi tevékenységéről*

https://www.nav.gov.hu/data/cms496584/NAV_evkonyv_2018.pdf

Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2020) 41 NAV társasági adó legfontosabb szabályai (2020.12.16.). Forrás:

<https://www.nav.gov.hu/nav/ado/tarsasagi>

Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2020) NAV évkönyv 2019 *Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2019-es tevékenységéről*

https://www.nav.gov.hu/data/cms526975/2019_NAV_evkonyv_egyben_vegleges.pdf

Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2021) NAV évkönyv 2020 *Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2020-as tevékenységéről*

https://nav.gov.hu/nav/kiadvanyok/Korabbi_evek_kiadvanyai/evkonyvek/NAV_evkonyvek

Pénzügyminisztérium

A magyar adórendszer versenyképességének helyreállítása a 2010-es években

<https://ngmszakmaiteruletek.kormany.hu/adopolitikai-kutatasok>

Egyéb hazai forrás

Bánfi Tamás (2014): Igazságos adó(rendszer) vagy etikus adózó. Közgazdaság: tudományos füzetek; IX évfolyam/4. szám; 99-107

Herdon, I. (2020). Munkajogi dilemma, adójogi megoldás és magánjogi jogkövetkezmények - A munkajog és a KATA kapcsolata. Jogászfórum, 1-6.

Kata, Kiva, Eva – vállalkozásokat segítő adózási módok (Adójog 2018)

Nobilis Benedek-Svraka András: Megoldások a tőkenyeresség adózásából fakadó torzítások mérséklésére és a magyar kisvállalati adó (Köz-Gazdaság 2014/4 – Különszám az adópolitikáról)

Kata, Kiva, Eva – vállalkozásokat segítő adózási módok (Adójog 2018)

Price WaterhouseCoopers Magyarország Kft. (2021). Gombkötő Bálint: Adózást érintő változások. Forrás: PwC online előadássorozat: https://www.pwc.com/hu/hu/events/adovaltozasok_2020.html

Varga József (2017): Az adóteher-csökkenés és a gazdaság kifehéritésének pályája Magyarországon 2010 után. Pénzügyi Szemle 2017/1.)

<https://ado.hu/cegvilag/100-milliard-forint-fejlesztési-forrasra-palyazhatnak-kkv-k> <https://ado.hu/cegvilag/100-milliard-forint-fejlesztési-forrasra-palyazhatnak-kkv-k%20>

<https://ado.hu/ado/izer-norbert-az-adocsokkentesek-forrasa-a-gazdasag-feheredese-marad/>

<https://ado.hu/ado/egysegesen-all-ki-a-kata-szigoritasa-ellen-tobb-szakmai-es-erdekkepviselo-szervezet/>

<https://ado.hu/ado/megszunik-az-eva-elt-17-ebet/%09>

<https://www.kompkonzult.hu/adovilag/az-online-szamla-rendszer-bevezetesenek-sikerei-es-adatainak-hasznositasa>

<https://onlineszamla.nav.gov.hu>

<https://2015-2019.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/adougyekert-felelos-allamtitkarsag/hirek/az-ado-csokkentesek-forrasa-a-gazdasag-feheredese-marad>

Egyéb nemzetközi forrás

OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2019_Policy Highlights.pdf

<https://www.oecd.org/industry/oecd-sme-and-entrepreneurship-outlook-2019-34907e9c-en.htm>

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

1052 Budapest, Apáczai Cs. J. u. 10. | 1364 Budapest 4. Pf. 54

TEL: +36 1 484 9100

email: szamvevoszek@asz.hu

web: www.asz.hu | www.aszhirportal.hu